

NARODNA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA

Ivana Soban

**POSTAVITEV KNJIŽNIČNEGA GRADIVA
V OTROŠKIH IN MLADINSKIH ODDELKIH SPLOŠNIH KNJIŽNIC
V SLOVENIJI IN FURLANIJI – JULIJSKI KRAJINI
TER PRIPRAVA VZORČNEGA MODELA
ZA NARODNO IN ŠTUDIJSKO KNJIŽNICO V TRSTU**

Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Trst, 2021

Soban, I., Postavitev knjižničnega gradiva v otroških in mladinskih oddelkih splošnih knjižnic v Sloveniji in Furlaniji – Julijski krajini ter priprava vzorčnega modela za Narodno in študijsko knjižnico v Trstu. Pisna naloga za bibliotekarski izpit.

IZJAVA O AVTORSTVU IN O JAVNI OBJAVI PISNE NALOGE

Spodaj podpisana, Ivana Soban, izjavljam, da sem avtorica pisne naloge za bibliotekarski izpit za bibliotekarja z naslovom:

Postavitev knjižničnega gradiva v otroških in mladinskih oddelkih splošnih knjižnic v Sloveniji in Furlaniji – Julijski krajini ter priprava vzorčnega modela za Narodno in študijsko knjižnico v Trstu.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- sem pisno nalogo izdelala samostojno in je moje avtorsko delo,
- so dela drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih navajam neposredno ali povzemam, navedena oziroma citirana v skladu s standardom APA,
- sem besedila ali podatke, ki so avtorsko zaščiteni, uporabila v skladu z določbami zakona, ki določa avtorske pravice,
- je elektronska oblika pisne naloge istovetna s tiskano obliko naloge,
- na podlagi 23. člena Pravilnika o bibliotekarskem izpitu ter v skladu s prvim odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem javno objavo elektronske oblike pisne naloge na portalu Digitalne knjižnice Slovenije.

V Trstu, dne 13. 10. 2021

Podpis avtorice

Soban, I., *Postavitev knjižničnega gradiva v otroških in mladinskih oddelkih splošnih knjižnic v Sloveniji in Furlaniji – Julijski krajini ter priprava vzorčnega modela za Narodno in študijsko knjižnico v Trstu*. Pisna naloga za bibliotekarski izpit.

Ključna dokumentacijska informacija

Ime in PRIIMEK: Ivana SOBAN

Naslov pisne naloge: Postavitev knjižničnega gradiva v otroških in mladinskih oddelkih splošnih knjižnic v Sloveniji in Furlaniji – Julijski krajini ter priprava vzorčnega modela za Narodno in študijsko knjižnico v Trstu.

Kraj: Trst

Leto: 2021

Št. strani: 27

Št. slik: 4

Št. preglednic: /

Št. prilog: 2

Št. strani prilog: 20

Št. referenc: 20

Strokovno usposabljanje za bibliotekarski izpit je potekalo v Narodni in študijski knjižnici v Trstu.

Mentor v času strokovnega usposabljanja: Ksenija MAJOVSKI.

UDK: 025.4.02:027.625(497.4+450.36)

Ključne besede: splošne knjižnice, klasifikacija, postavitev gradiva, mladina, otroci, Slovenija, Furlanija – Julijska krajina

Izveček: V nalogi smo raziskovali sistem postavitve otroškega in mladinskega knjižničnega gradiva v Sloveniji in v Furlaniji – Julijski krajini. Pregledali smo obstoječo tujo in domačo literaturo. Za raziskovalno metodo smo uporabili anketni vprašalnik in metodo opazovanja vedenja uporabnikov v domači knjižnici. Ugotovili smo, kateri so sodobni sistemi postavitve v osrednjih območnih knjižnicah v Sloveniji in v izbranih splošnih knjižnicah v Furlaniji – Julijski krajini. V mladinskih oddelkih se – z izjemo Pionirske knjižnice Mestne knjižnice Ljubljana – za leposlovje uporablja sistem postavitve po starostnih stopnjah (C – cicibani, P – pionirji, M – mladina). Strokovna literatura je razvrščena po sistemu univerzalne decimalne klasifikacije (UDK) z dodanimi besednimi oznakami. Knjižnice uporabljajo pri dodatnem označevanju gradiva tudi piktograme, barvne oznake ali druge slikovne oznake. Knjižničarji so podajali različna mnenja glede obstoječega sistema postavitve gradiva v domačih knjižnicah in ocenjevali, v kolikšni meri uporabniki potrebujejo knjižničarjevo pomoč pri iskanju in izbiri gradiva.

Na podlagi ugotovitev, ki smo jih pridobili s pregledom sodobnih modelov postavitve knjižničnega gradiva v mladinskih knjižnicah, smo pripravili vzorčni model postavitve za Oddelek za mlade bralce Narodne in študijske knjižnice v Trstu. Vzorčni model bomo v bližnji prihodnosti dopolnili na podlagi raziskav vedenja uporabnikov (z opazovanjem in anketo) in vpeljali v prakso.

Soban, I., *Postavitev knjižničnega gradiva v otroških in mladinskih oddelkih splošnih knjižnic v Sloveniji in Furlaniji – Julijski krajini ter priprava vzorčnega modela za Narodno in študijsko knjižnico v Trstu*. Pisna naloga za bibliotekarski izpit.

ZAHVALA

Zahvaljujem se sodelavkama Nini in Alenki za popravke in prevode, Kseniji – moji leščerbi modrosti, bakli učenosti – pa za strokovne napotke in spodbudo.

KAZALO

1	UVOD	1
1.1	NAMEN IN CILJ RAZISKAVE	2
1.2	HIPOTEZE	3
1.3	METODOLOGIJA	3
2	RAZVOJ POSTAVITVE KNJIŽNIČNEGA GRADIVA V MLADINSKIH KNJIŽNICAH V SLOVENIJI	4
2.1	ZAČETKI JAVNE DISKUSIJE	4
2.2	NADALJNA RAZMIŠLJANJA	6
2.3	PRVI PREMIKI	7
2.4	ČAS ZA SPREMEMBE?	8
3	PRAKSA V ITALIJI	8
4	OPIS STANJA V NARODNI IN ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI	10
4.1	ORIS DELOVANJA NARODNE IN ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE S POSEBNIM POUČENJEM NA DELOVANJU ODDELKA ZA MLADE BRALCE	10
4.2	POSTAVITEV GRADIVA V ODDELKU ZA MLADE BRALCE NŠK	11
4.3	TEŽAVE PRI ISKANJU GRADIVA	13
4.4	VPRAŠANJE (NE)UPORABE RAČUNALNIŠKEGA KATALOGA	14
5	OPIS IZSLEDKOV RAZISKAVE	15
5.1	REZULTATI ANKETIRANJA V SLOVENIJI	15
5.2	REZULTATI ANKETIRANJA V FURLANIJI – JULIJSKI KRAJINI	18
5.3	PREVERJANJE HIPOTEZ	21
6	VZORČNI MODEL POSTAVITVE KNJIŽNIČNEGA GRADIVA	22
7	ZAKLJUČEK	24
8	NAVEDENI VIRI IN LITERATURA	26

KAZALO SLIK

Slika 1: Kako pogosto uporabniki prosijo za knjižničarjevo pomoč pri iskanju ali izbiri gradiva?	17
Slika 2: Ali mislite, da obstoječi sistem postavitve knjižničnega gradiva v vaši knjižnici ustreza potrebam bralcev?.....	18
Slika 3: Con quale frequenza gli utenti si rivolgono al/alla bibliotecario/a per un aiuto nella ricerca e nella scelta di libri? (Kako pogosto uporabniki prosijo za knjižničarjevo pomoč pri iskanju ali izbiri gradiva?)	20
Slika 4: Secondo voi la disposizione attuale del materiale bibliotecario soddisfa le esigenze dei giovani utenti? (Ali mislite, da obstoječi sistem postavitve knjižničnega gradiva v vaši knjižnici ustreza potrebam bralcev?).....	21

KAZALO PRILOG

Priloga 1 – Spletna anketa za knjižnice v Sloveniji.....	I
Priloga 2 – Spletna anketa za knjižnice v Furlaniji – Julijski krajini	XII

1 UVOD

V Sloveniji je postavitev knjižničnega gradiva določena z različnimi temeljnimi akti. Prvi izmed teh je gotovo Zakon o knjižničarstvu iz leta 2001 (spremenjen leta 2015), ki med drugim določa, da je knjižnica dolžna organizirati zbirko strokovno urejenega knjižničnega gradiva in virov informacij v skladu s strokovnimi načeli in z namenom, da zagotavlja posameznikom in skupinam dostopnost in uporabo (ZKnj-1, 2001, 6. člen). V 6. členu Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe iz leta 2003 je določeno, naj bo gradivo urejeno s sistemom univerzalne decimalne klasifikacije (UDK) in postavljeno v prost pristop, kar knjižnica tudi ustrezno obrazloži svojim uporabnikom. V 13. členu je napisano, naj bo gradivo za otroke in mladino ločeno od gradiva za odrasle. Leposlovno knjižnično gradivo je v oddelkih za otroke in mladino dodatno razvrščeno po starostnih stopnjah, s sistemom, ki ga je po zgledu zagrebške Pionirske knjižnice predlagala Pionirska knjižnica v Ljubljani v šestdesetih letih prejšnjega stoletja. Leta 1961 sta Sekcija za ljudsko knjižničarstvo pri Društvu bibliotekarjev Slovenije in republiška inštruktorska komisija pri Svetu za prosveto in kulturo Ljudske republike Slovenije sprejeli model, ki je takrat veljal za najbolj sprejemljivo ureditev leposlovnih knjig v mladinski knjižnici, saj je upošteval razvojne posebnosti mladega bralca (Žnidar, 1961, str. 74–75). Priporočila določajo, naj bo gradivo v knjižnicah za otroke in mladino urejeno v štiri skupine (Novljan, 1996, str. 136):

- leposlovje v slovenskem jeziku, urejeno po treh starostnih stopnjah bralcev:
 - C – cicibani ali predbralno obdobje do 10. leta starosti,
 - P – pionirji ali obdobje od približno 10. do 13., 14. leta starosti,
 - M – mladina, starosti 14 ali 15 let,
- ljudsko slovstvo v slovenskem jeziku,
- leposlovje v tujih jezikih in
- poučne knjige (skupaj slovenske in tujejezične), urejene po sistemu mednarodne decimalne klasifikacije.

Po tem modelu je knjižnično gradivo v oddelkih za otroke in mladino postavljeno še danes, kljub temu da je od takrat minilo že kar nekaj desetletij in da je že marsikateri strokovnjak ugotavljal, da obstoječi model (več) ne ustreza potrebam sodobnih uporabnikov.

Podoben pristop nam nudi dokument Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018–2028), ki ga je marca 2018 sprejel Nacionalni svet Republike Slovenije za

knjižnično dejavnost. Tu je navedeno, da ima knjižnica lahko za svoje mlade bralce sledečo shemo kategorij (Strokovna priporočila in standardi ..., str. 17–18):

- mladostniki (15–18 let): strokovno gradivo, leposlovje, serijske publikacije in integrirni viri ter drugo gradivo;
- šolski otroci (6–14 let): strokovno gradivo, leposlovje (po starostnih obdobjih), serijske publikacije in integrirni viri ter drugo gradivo;
- predšolski otroci (do 5 let): strokovno (poučno) gradivo, leposlovje, serijske publikacije in integrirni viri ter drugo gradivo.

Nekatere knjižnice so sicer stopile korak naprej in uvedle nov sistem postavitve knjižničnega gradiva (Mesta knjižnica Kranj, Knjižnica Otona Župančiča), vendar še ni prišlo do ustrezne systemske rešitve, ki bi uredila, posodobila in poenotila sistem postavitve gradiva za otroke in mladino v vseh splošnih in morebiti tudi v šolskih knjižnicah.

Mlad uporabnik ima danes še vedno težave pri brskanju po gradivih in iskanju knjig, kljub temu da smo knjižničarji pri vsaki knjigi posebej pozorni na postavitev, da bi jo uporabnik lahko našel. Pomembno je, da jo lahko sam poišče in da ima pri tem svobodo izbiranja, da sledi svojim interesom, kar omogoča poglobljanje znanja, podoživljanje užitka v branju ter vzdrževanje zavzetosti in motivacije za branje (Knaflič, 2010).

1.1 NAMEN IN CILJ RAZISKAVE

Namen pisne naloge je raziskati, kako so danes urejeni oddelki za otroke in mladino v splošnih knjižnicah v Sloveniji in v Furlaniji – Julijski krajini. Ker smo slovenska knjižnica, ki deluje v Italiji, se soočamo z vplivi dveh različnih ureditev knjižnic in z različnimi sistemi postavitve knjižničnega gradiva. V glavnem se zgledujemo po slovenskih sistemih, saj smo tudi vključeni v nacionalni vzajemni bibliografski sistem COBISS.

Predvsem nas je zanimalo, kako je urejeno leposlovno gradivo, ki je po svojem številu najbolj množično ter po obliki in vsebini zelo raznoliko. Želeli smo ugotoviti, ali knjižničarji opažajo pomanjkljivosti ustaljenega sistema po starostnih stopnjah in kako jih rešujejo. Zanimalo nas je tudi, ali si je katera od knjižnic drznila preseči ustaljeni sistem in poskusiti z drugačnim pristopom. Z raziskavo smo želeli odgovoriti na naslednja raziskovalna vprašanja:

- Ali je leposlovno gradivo v oddelkih za otroke in mladino splošnih knjižnic v Sloveniji še vedno pretežno urejeno po ustaljenem sistemu po starostnih stopnjah?

- Ali mladinski knjižničarji opažajo pomanjkljivosti ustaljenega sistema in izražajo željo in/ali potrebo, da bi se sistem postavitve knjižničnega gradiva spremenil?
- Ali se sistem v Furlaniji – Julijski krajini razlikuje od slovenskega sistema?

Končni cilj raziskave je poiskati ustrezne rešitve pri reorganizaciji postavitve knjižničnega gradiva v Oddelku za mlade bralce Narodne in študijske knjižnice v Trstu, kjer zaposlene knjižničarke opažamo, da je zaradi porasta knjižničnega gradiva v oddelku postala obstoječa postavitvev nepregledna.

1.2 HIPOTEZE

Skozi pisno nalogo smo želeli preveriti naslednje hipoteze:

- Leposlovno gradivo za otroke in mladino je še vedno pretežno razvrščeno po CPM sistemu po starostnih stopnjah (cicibani, pionirji, mladina).
- Leposlovno gradivo v skupini cicibanov (do približno 9. leta starosti) je pretežno razvrščeno v dodatne podskupine (npr. kartonke, velike tiskane črke ...).
- Leposlovno gradivo je v okviru postavitve po starostnih stopnjah pretežno urejeno tudi po žanrih, ne pa po vsebini.
- Strokovno gradivo za otroke in mladino je pretežno urejeno po univerzalni decimalni klasifikaciji z dodanimi besednimi oznakami.
- Knjižnično gradivo za otroke in mladino je dodatno opremljeno s piktogrami ali drugimi barvnimi ali slikovnimi oznakami.
- Knjižničarji pretežno opažajo pomanjkljivosti ustaljenega sistema, vendar v glavnem nimajo tehtnih predlogov za spremembo.

1.3 METODOLOGIJA

S pregledom tuje in domače literature smo pridobili osnovna teoretična izhodišča. Za raziskovalno delo smo uporabili anketno metodo za zbiranje kvantitativnih podatkov, ki omogočajo posploševanje merjenih značilnosti (Ambrožič, 2005). Raziskovalne podatke smo pridobili s spletnim anketnim vprašalnikom, na katerega so odgovarjali otroški in mladinski knjižničarji osrednjih območnih knjižnic v Sloveniji (teh je 10, odgovarjali so na anketna vprašanja v slovenščini, glej Prilogo 1) in izbranih knjižnic v Furlaniji – Julijski krajini v Italiji (teh je 5, odgovarjali so na anketna vprašanja v italijanščini, glej Prilogo 2). Vprašalnika smo

izdelali s spletnim orodjem za izdelavo anket 1KA (dostopno na www.1ka.si). Vprašalnik v slovenščini vsebuje 25 glavnih vprašanj in 32 podvprašanj in se malenkostno razlikuje od vprašalnika v italijanščini. Največji del predstavljajo vprašanja o dejstvih v zvezi s ponudbo in ureditvijo knjižnice. Z zadnjim sklopom vprašanj o mnenjih in stališčih smo zbirali osebna mnenja mladinskih knjižničarjev o ustreznosti postavitve knjižničnega gradiva. Uporabljali smo odprta in zaprta vprašanja. Odprta vprašanja so eksplorativna vprašanja, ki jih v našem primeru uporabljamo zato, da ugotovimo količino (knjižničnega fonda, aktivnih članov, števila obiskov ipd.) in da dobimo osebno mnenje knjižničarja, ali pa zato, da lahko knjižničar obrazloži odgovor na zaprto vprašanje. Izbirna zaprta vprašanja ponujajo možnost odgovora med nekaj alternativami, kumulativna pa možnost, da se izbira več kategorij odgovorov. Ta vprašanja omogočajo posploševanje. Ko smo želeli meriti kvantitativne variable (npr. kolikokrat uporabniki prosijo za knjižničarjevo pomoč) ali variable zadovoljstva (npr. ali so uporabniki zadovoljni s sistemom postavitve), smo uporabljali zaprta vprašanja intenzivnosti z intervalno lestvico. Intervalne lestvice so oblikovane tako, da pokažejo razlike med anketiranci, ki imajo različna mnenja o proučevanem objektu (Ambrožič, 2005). Anketo seveda sestavljata še uvod in spremno pismo, s katerima anketirancem obrazložimo osnovne podatke o raziskavi (tema in cilj ankete), predstavimo raziskovalca in ustanovo, kjer je zaposlen, ter obrazložimo, zakaj potrebujemo pomoč anketirancev.

Poleg anketne metode smo uporabili tudi metodo opazovanja uporabnikovega vedenja. Uporabnike smo opazovali dva tedna in si zapisovali, na kakšen način so skušali zadostiti svoji informacijski potrebi: ali so takoj pristopili k izposojevalnemu pultu, ali so pristopili naravnost k policam, s kakšnimi vprašanji so se obrnili po knjižničarjevo pomoč.

2 RAZVOJ POSTAVITVE KNJIŽNIČNEGA GRADIVA V MLADINSKIH KNJIŽNICAH V SLOVENIJI

2.1 ZAČETKI JAVNE DISKUSIJE

V novembru 1996 je Zveza slovenskih bibliotekarskih društev (ZBDS) organizirala posvetovanje z naslovom Knjižnica in njeni uporabniki, pri čemer se je en sklop referatov posebej osredotočil na mlade uporabnike. Vsi referati so zbrani v reviji Knjižnica, letnik 40 (št. 3-4). Med temi kar dva referata izpostavljata, da je prišel čas za spremembo dosedanjega CPM-sistema postavitve, saj je ta v času, ko je bil sprejet, upošteval le šolajoče se otroke (Lavrenčič

idr., 1996). Avtorji prispevka *Otroci do osnovne šole – uporabniki knjižnice* izhajajo iz razmišljanj ob praktičnem delu v svoji matični knjižnici (Ljubljanska Pionirska knjižnica) in ugotavljajo, da dosedanja postavitve ni najbolj primerna za samostojno iskanje, zlasti ko gre za iskanje določene teme. Dosedanji sistem postavitve sicer upošteva otrokovo zrelost za sprejemanje določenega gradiva, a se mladi bralec z različnimi zvrstmi srečuje čisto po naključju, saj so razporejene na policah glede na starostno obdobje. Nadalje ugotavljajo, da se otroci, ki se počutijo »starejše« od opredeljene starostne stopnje, izogibajo polic z gradivom za to starostno stopnjo. Zaradi tega avtorji razmišljajo o novi postavitvi gradiva »po skupinah, ki bodo združevale posamezne literarne zvrsti in vrste glede na bralne interese in recepcijske sposobnosti mladih« (Lavrenčič idr., 1996, str. 151).

Postavitev knjižničnega gradiva za mlade uporabnike problematizira tudi avtorica Novljan, ko se sprašuje, »ali sedanja priporočila za obdelavo in ureditev knjižničnega gradiva v mladinskih knjižnicah še ustrezajo današnji razvojni podobi otrok, njihovim potrebam, sposobnostim, željam« (Novljan, 1996, str. 137). Iz raziskave, pri kateri je sodelovalo 115 knjižnic, je avtorica Novljan potrdila hipotezo, da strokovna knjižničarska priporočila za obdelavo in ureditev knjižničnega gradiva niso uresničena v vseh oddelkih za mladino. Ugotovila je tudi, da večina knjižnic meni, da so takrat veljavna priporočila za ureditev gradiva primerna. Več kot polovica splošnoizobraževalnih in šolskih knjižnic pristaja na obstoječo ureditev po starostnih stopnjah in si ne želi spremembe. Ugotovitev se seveda ne sklada s prvo hipotezo o neuresničevanju priporočil za obdelavo in ureditev gradiva: če so veljavna priporočila primerna, zakaj niso uresničena v vseh oddelkih za mladino? Razlog gre verjetno iskati v nepreglednosti starostne skupine cicibani, ki zajema prevelik starostni razpon bralcev, da bi bila učinkovita. Knjižnice so navedle več predlogov za spremembo, predlogi pa so v glavnem zajemali ustvarjanje dodatne podskupine znotraj skupine C (predbralno obdobje, predšolsko obdobje, mala cicibanska doba). Pojavljali so se tudi pomisleki glede samega poimenovanja starostnih stopenj, zlasti glede poimenovanja za starostno stopnjo P (pionir). Avtorica Novljan v sklepu ugotavlja, da priporočila niso ovira pri zadovoljevanju potreb mladih uporabnikov, saj ne prepovedujejo oblikovanja posebnih zbirk (Novljan, 1996, str. 147), ob tem pa je morda celo najbolj pomembno to, da knjižnice svoje uporabnike seznanjajo s postavitvijo in posebnostmi zbirke.

2.2 NADALJNJA RAZMIŠLJANJA

Da je pri zunanji opremi gradiva med knjižnicami vse več posebnosti in razlik ter da različne rešitve niso v prid uporabniku, ki obiskuje več splošnih knjižnic, so ugotavljali Ločnišnikar-Fidler idr. (2006, str. 124). Raziskovalke in raziskovalec so se posvetili sistemu razvrščanja mladinskih monografskih publikacij v mladinskih oddelkih splošnih knjižnic in so v ta namen petim naključno izbranim splošnim knjižnicam predložili vprašalnik glede posebnih zbirk, razporeditve in razvrstitve določenih leposlovnih in strokovnih monografskih publikacij, zapisovanja elementov signature, enotnosti in razlik v zunanji opremi gradiva ter drugih oznak, ki dodatno pojasnjujejo razvrstitev in vsebino publikacij. Ugotovili so, da se je pokazala potreba po natančnejši opredelitvi vsebine predvsem zaradi vse večjega števila naslovov in izvodov del, in so sklepali, da so se različne knjižnice odločile za odstopanje od priporočil po modelu CPM zaradi »boljše preglednosti gradiva na knjižnih policah mladinskih oddelkov, zaradi lažjega iskanja določene vrste gradiva in tudi zaradi uporabnikovih vprašanj, ki se vse pogosteje nanašajo na določeno vrsto leposlovnih del« (Ločnišnikar-Fidler, 2006, str. 116). V pomanjkanju podrobnejših navodil je vsaka knjižnica knjižnično gradivo opremila in postavila po lastni presoji in na podlagi lastnih potreb, kar je seveda privedlo do neenotnega sistema razvrščanja monografskega gradiva. Z drugimi besedami: enako knjigo se v vsaki knjižnici najde drugje. Pričakovali so manjša odstopanja od priporočil za postavitve in opremo monografskih publikacij v mladinskih oddelkih, zato posledično sklepajo, da bi bilo treba dotedanja priporočila posodobiti oziroma prilagoditi sodobnim potrebam.

Klasifikaciji in postavitvi knjižničnega gradiva se je posvečala tudi Marija Kobal, ki je s primerjalno analizo spletnih strani knjižnic ugotavljala, kateri so uveljavljeni modeli postavitve knjižnične zbirke v prostem pristopu. Vse knjižnice delijo zbirko na gradivo za odrasle uporabnike in gradivo za otroke, znotraj te osnovne delitve pa se gradivo razporeja glede na funkcionalno zvrst (leposlovje, strokovno gradivo), nato pa še po UDK-ju na manjše postavitvene skupine. Leposlovje za otroke je še dodatno razdeljeno na tri skupine, ljudsko slovstvo je postavljeno posebej. Potreba po dodatni starostni skupini, ki jo je opazila že avtorica Novljan (1996), se je potrdila v praksi, saj knjižnice rešujejo problematiko na različne načine: nekatere uvajajo novo skupino za otroke do 5. leta starosti, druge pa uvajajo dodatne oznake na gradivu (Kobal, 2009, str. 119). Enotne klasifikacije knjižničnega gradiva torej še vedno ni. Avtorica Kobal (2009, str. 119) opozarja, da je napredovanje v razvoju bralnih sposobnosti individualen proces, odvisen od številnih dejavnikov, in predlaga, da se starosti ne bi več

uporabljalo kot okvir za postavitev leposlovnega gradiva, ampak naj bo to razvrščeno po bralnih stopnjah.

2.3 PRVI PREMIDI

Za novo postavitev knjižničnega gradiva so se odločili v Mestni knjižnici Kranj, vendar je šlo bolj za formalne spremembe v poimenovanju različnih starostnih kategorij – starostne kategorije pa so vendarle ostale. Za prvi opaznejši premik v načrtovanju postavitve knjižničnega gradiva za otroke in mladino lahko štejemo novo postavitev leposlovnega gradiva na oddelku za otroke in mladino v Knjižnici Otona Župančiča Mestne knjižnice Ljubljana. O novi postavitvi, ki je bila slovesno odprta 2. aprila 2010, torej na mednarodni dan knjig za otroke, lahko razmišljamo kot o prvi celoviti alternativni ureditvi, saj so v MKL-ju presegli dosedanje ureditve po starostnih stopnjah. Novo ureditev sta analizirali avtorici Kemperle in Šauperl (2012). V osredje stopa koncept postavitve po bralnih perspektivah, torej po oblikovnem in vsebinskem vidiku, značilnem za določeno obdobje, ta postavitev pa ni nujno enaka kronološki starosti bralcev (razvrščanje po starostnih stopnjah pri tej postavitvi torej še ni povsem opuščeno). Nove postavitvene skupine so oblikovane glede na bralno usposobljenost oz. bralno stopnjo (samostojni in nesamostojni bralec), literarne zvrsti (proza, poezija, dramatika), bralno namembnost (začetno, družinsko branje), stopnjo zahtevnosti branja (žanrska pripoved, problemska pripoved), bralne interese in potrebe. Znotraj skupin so knjige dodatno označene s piktogrami, ki opredeljujejo različne žanre, literarne tematike ali pa namembnost, npr. velike tiskane črke, slikopis ipd. (Kemperle in Šauperl, 2012, str. 23). O odzivu uporabnikov na novo postavitev je bila opravljena raziskava, pri kateri so sodelovali študenti bibliotekarstva, ki so prvič stopili v stik s tako postavitvijo (Šauperl, 2011), intervjuje z dejanskimi uporabniki pa je opravila Polona Palčič (svoje ugotovitve je leta 2011 zajela v diplomskem delu *Postavitev gradiva v mladinskem oddelku MKL-KOŽ*). Obe raziskavi sta novo postavitev s strani uporabnikov opredelili kot ustrezno, pozitivno so jo ocenili tudi knjižničarji, saj jih je kar 77 % izrazilo, da bi tako postavitev (v celoti ali delno) uvedli v svoje knjižnice (Kemperle in Šauperl, 2012, str. 29).

Avtorica Blažič (2010) novo postavitev v Pionirski knjižnici pozdravlja, saj meni, da se odziva na spremembe v založništvu, kjer je bolj pomembna množičnost literarne produkcije kot njena kvaliteta, in na spremembe glede bralnih perspektiv sodobnega mladega bralca. Literatura je po

novem razvrščena ne glede na kronološko starost bralca, v ospredju je izbira po bralnih interesih, ki so lahko iz visoke ali trivialne literature, med katerima so meje vse bolj prehodne.

2.4 ČAS ZA SPREMEMBE?

O pomanjkljivostih sistema postavitve po starostnih stopnjah so razpravljali številni strokovnjaki. Saksida razvrščanje po starostnih stopnjah primerja s posredno, »prikrito« cenzuro, ki se je »cenzor« (v našem primeru knjižničar) morda niti ne zaveda, kar pa ne spremeni dejstva, da se na tak način bralcu zastavlja omejitve. Tako razvrščanje gradiva najmlajšim bralcem ne dovoli brati prezahtevnih del (cicibani ne iščejo na policah za pionirje), starejšim pa ne prelahkih (pionirji ne iščejo na policah za cicibane), kar seveda »zožuje možnosti bralčevega osebnega odziva na raznolika besedila« (Saksida, 2010, str. 19). Aiken (1982, v Kemperle in Šaupperl, 2012, str. 17) označi razporejanje knjig na starostne stopnje za popolni nesmisel.

O mladinski knjižnici brez starostnih omejitev je že leta 1903 razpravljal knjižničar Duff Brown (1903, v Ramonda, 2020, str. 91), ki je ugotavljal, da je vsak otrok posameznik in da ni vsak otrok dozorel za vsako knjigo ob enakem času. Kljub vsemu povedanemu pa se strokovnjaki še vedno sprašujejo, ali je že nastopil čas za spremembe (Bon, 2018).

3 PRAKSA V ITALIJI

Manj razvejan je diskurz o postavitvi gradiva v oddelkih za mlade bralce v Italiji. Otroško in mladinsko knjižnično gradivo se tu razvršča po nekoliko drugačnem sistemu, osnovne problematike pa se ponavljajo. Avtorica Ramonda (2020, str. 86) v delu *La biblioteca per ragazzi* iz leta 2013 obsežno in celovito analizira stanje italijanskih knjižnic, enot oz. oddelkov za otroke in mladino, ponuja nove prijeme, različne poglede, opisuje dobre prakse iz Italije in tujine, ob tem pa izhaja iz zgodovinskega pregleda in se dotika sodobnih pogledov na to, kakšna naj bi knjižnica sploh bila. O diskurzu postavitve gradiva ugotavlja, da je vprašanje temeljnega pomena, saj predstavlja realnost, v kateri se gibajo mladi v knjižnici. V italijanskih knjižnicah se postavitve gradiva za otroke in mladino lotevajo na različne (eksperimentalne) načine: knjižničarji uporabljajo poenostavljeno Deweyevo decimalno klasifikacijo za strokovno-poučne knjige in barvne, slikovne ali druge oznake na gradivu za leposlovje, nekateri posebej postavljajo gradivo, primerno za prvi stik s samostojnim branjem (npr. tako z velikimi tiskanimi črkami, krajša, enostavnejša besedila ...), ponekod ustvarjajo skupine za leposlovno gradivo ali

pa skupaj razvrščajo knjige iz iste zbirke. Mnogoterost možnosti je v knjižničarstvu, kot tudi v vsakem drugem aspektu, italijanska stalnica. Veliko otroških in mladinskih knjižnic se je v osemdesetih letih odločilo za klasifikacijski sistem Celbiv (Cooperatrice editrice libraria tra le biblioteche venete), ki ureja izključno vrstilec 800 Deweyeve decimalne klasifikacije, torej leposlovje. Leposlovje razvršča v žanrske skupine tudi po starostnih skupinah in jih opremlja s piktogrami: slikanice, igroknjige, pravljice in basni, miti in legende, potovanja, fantastika, pustolovščine, vestern, ljubezenske, detektivke, stripi, humor, gledališče, poezija, grozljivke, zgodbe. Ramonda opozarja, da se razvrščanje gradiva po starostnih stopnjah lepo izide v ločevanju knjig za najmlajše (kot so kartonke in knjige iz blaga) in za bralce začetnike (slikanice in knjige z velikimi tiskanimi črkami). Manj je smiselno pri knjižničnem gradivu, ki je namenjeno otrokom od 3. razreda osnovne šole dalje (Ramonda, 2020, str. 90), če se otroci izogibajo poseganju po literaturi izven svoje starostne stopnje, predvsem po tisti literaturi, ki je označena z nižjo starostjo od njihove. Na tak način jim je lahko onemogočen dostop do prav tiste knjige, ki bi jim ustrezala. Raziskovalka torej kritizira postavitve leposlovja po starostnih stopnjah in zagovarja mladinsko knjižnico brez starostnih omejitev, pusti pa odprto vprašanje o tem, kako naj bi dejanska postavitve izgledala: naj bo knjižnično gradivo razvrščeno po tematikah ali po fizični obliki? Naj bo na isti polici združeno gradivo iz iste interesne skupine, ne glede na nosilec in ne glede na to, ali je gradivo poučno ali leposlovno?

Bartorilla je v prispevku *Alla scoperta della biblioteca dei ragazzi* (2019) premislil različne vidike otroškega in mladinskega knjižničarstva. Med drugim se je seveda posvetil tudi vprašanju postavitve gradiva, saj ni končni namen knjižničnega gradiva to, da se ga nabavi, katalogizira, klasificira in postavi na polico, temveč to, da se knjižnično gradivo najde (Bartorilla, 2019, str. 48–50). V eseju je predlagal tipsko postavitve za leposlovje (Bartorilla, 2019, str. 54):

- J – narrativa fascia 0–5 (leposlovje od 0 do 5. leta starosti)
- NB – narrativa bambini (otroško leposlovje)
- NR – narrativa ragazzi (mladinsko leposlovje)
- NA – narrativa adolescenti (leposlovje za najstnike)
- YA – Young Adults, za starostno stopnjo od 15. do 19. leta

Podrobnejših podatkov o starostnih stopnjah ali o postavitvi znotraj starostnih stopenj ni navajal, saj je svojo pozornost raje usmeril v druga področja sodobnega knjižničarstva, v programe in aktivnosti, kot jih tudi navajajo mednarodne smernice (IFLA smernice ..., 2019).

4 OPIS STANJA V NARODNI IN ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI

4.1 ORIS DELOVANJA NARODNE IN ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE S POSEBNIM Poudarkom na delovanju oddelka za mlade bralce

Narodna in študijska knjižnica (NŠK) je osrednja knjižnica Slovencev v Italiji. Ustanovljena je bila leta 1947, njen sedež v Trstu z gradivom za (predvsem) odrasle in (v manjši meri) otroke pa je bil za javnost odprt leta 1949. Osrednjemu oddelku se je leta 1951 pridružil Odsek za zgodovino in etnografijo s svojimi specifičnimi nalogami, veliko kasneje (1989) še enota v Gorici, poimenovana Knjižnica D. Feigla. Glavni namen vseh njenih enot in oddelkov je pospeševanje bralne kulture ter zbiranje, urejanje, hranjenje in vrednotenje kulturne in znanstvene dediščine Slovencev v Italiji. Njeno poslanstvo je osredotočeno na promocijo slovenske kulture in literature ter slovenskega jezika (Narodna in študijska knjižnica, b. d.).

Oddelk za mlade bralce je njen najmlajši oddelk, ustanovljen v letu 2014, pred tem je bilo v osrednjem oddelku za odrasle mladim bralcem namenjenih le nekaj polic. Oddelk je dislociran, nahaja se v Narodnem domu v Ul. Filzi 14 v Fabianijevi stavbi, zgrajeni leta 1904 in požgani v letu 1920. Leta 2020 smo obeležili 100. obletnico tega dogodka, ki ga opisuje tudi Boris Pahor, takrat sedemleten otrok, v noveli *Grmada v pristanu*. Oddelk za mlade bralce skrbi za zbiranje, hranjenje, obdelovanje in posredovanje otroškega in mladinskega knjižnega gradiva v slovenskem jeziku ter prireja različne aktivnosti za promocijo branja, za širjenje bralne kulture in rabe ter utrjevanja slovenščine v dvojezičnem okolju.

V oddelku potekajo izposoja, nabava, inventarizacija, opremljanje, izločanje knjižnega gradiva; (edina) zaposlena knjižničarka nadalje skrbi za organizacijo in ustvarjanje bibliopedagoških ur (delavnica Lego zgodbe, ustvarjalne delavnice, delavnice kreativnega pisanja, kvizi), za prirejanje dogodkov (razstave mladinskih ilustratorjev, predstavitve knjig, pravljичne urice, srečanja z avtorji, bralna srečanja za dojenčke in njihove starše), sprejemanje in vodenje šolskih skupin, izobraževanje o e-virih, vodi delavnice informacijskega opismenjevanja, opravlja referenčno delo (priprave raziskovalnih in seminarskih nalog), individualna svetovanja za izbiro domačega branja in branja v zabavne in rekreacijske namene. Delovanje oddelka je usmerjeno predvsem k spodbujanju otrok in mladostnikov k branju, pa tudi odraslih, ki so vsakodnevno z njimi v stiku (torej staršev, starih staršev in drugih družinskih članov,

pedagoškega in nepedagoškega osebja šolskih in drugih ustanov itd.), ter nudenju kakovostnih kulturno-izobraževalnih vsebin.

4.2 POSTAVITEV GRADIVA V ODDELKU ZA MLADE BRALCE NŠK

Gradivo v Oddelku za mlade bralce Narodne in študijske knjižnice v Trstu je urejeno po ustaljenem sistemu po starostnih stopnjah, ki temelji na načrtu za ureditev mladinskih knjižnic, ki ga je leta 1961 na predlog Pionirske knjižnice v Ljubljani sprejela Sekcija za ljudsko knjižničarstvo. Pri osnovanju oddelka so knjižničarke ohranile isto postavitev, ki je bila uvedena, ko je gradivo za mlade bralce zavzemalo le nekaj polic v osrednjem oddelku. Osnovna razdelitev knjižničnega gradiva za otroke in mladino temelji na razdelitvi med leposlovjem in poučnim gradivom, leposlovje pa je še dodatno razvrščeno po starostnih stopnjah s sistemom CPM (cicibani, pionirji, mladina) z dodatnimi skupinami. Dodatni skupini, ki skušata (precej nezadovoljivo) odpraviti pomanjkljivosti skupine C – cicibani, ki zajema gradivo za otroke do 8. leta starosti, sta K – kartonke in PO – predšolski otroci. Slednja skupina v resnici zajema gradivo z velikimi tiskanimi črkami, ki naj bi bilo namenjeno otrokom pri njihovi prvi samostojni bralni izkušnji. Skupina je problematična, saj se v njej znajde vse gradivo z velikimi tiskanimi črkami, tudi takšno, ki zaradi dolžine besedila, njegove vizualne strnjivosti, velikosti tipografskih znakov ali iz drugih razlogov ni primerno za otroke, ki se šele učijo branja.

Knjižnično gradivo v skupini C ni ločeno ne na žanre ne po vsebini. Gradivu niso dodani posebni privesni vrstilci, npr. za poezijo (-1) ali za dramatiko (-2). Ni zaznamovano s posebnimi oznakami (piktogrami, barvnimi ali drugimi slikovnimi oznakami). Leposlovno knjižnično gradivo za starostno skupino bralcev od 9. do 12. leta starosti je zajeto v skupini P – pionirji. Edina dodatna podskupina je 74 P – stripi za otroke, kjer najdemo stripe, primerne za otroke do 12. leta starosti.

Tudi knjižnično gradivo v skupini P ni ločeno ne na žanre ne po vsebini. Gradivu niso dodani posebni privesni vrstilci, npr. za poezijo (-1) ali za dramatiko (-2). Ni zaznamovano s posebnimi oznakami (piktogrami, barvnimi ali drugimi slikovnimi oznakami). Enako velja za gradivo za starostno skupino M – mladina. Tu imamo gradivo za bralce od 13. leta dalje. Posebej so razvrščeni stripi za mlade z vrstilcem 74 M – stripi za mladino, niso pa posebej ločeni poezija, dramatika ali gradivo po žanrih in vsebini.

Edina oznaka na gradivu, ki je dodana in ni vidna v računalniškem katalogu, je oznaka za Zlato hruško, znak za kakovost Pionirske knjižnice. Oznaka je prilepljena na hrbtih knjig na leposlovnem in strokovnem knjižničnem gradivu za vse starostne stopnje, posluhuje pa se je predvsem knjižničarka pri svetovalnem delu. V knjižnici ni napisov, ki bi uporabnikom obrazložili oznako.

Novosti so ponavadi postavljene na posebno polico, niso pa posebej označene z dodatnim elementom signature, kar pomeni, da se pri iskanju novosti zanesemo na knjižničarkin spomin.

Strokovne knjige so razvrščene po vrstilih univerzalne decimalne klasifikacije z dodanimi besednimi oznakami. Besedne oznake omogočajo uporabniku lažje iskanje poučnega gradiva na primerni polici. V Oddelku za mlade bralce Narodne in študijske knjižnice uporabljamo 25 različnih vrstilcev UDK pri razvrščanju poučnih knjig:

- 0 P – Splošno, enciklopedije
- 1 P – Filozofija, psihologija
- 2 P – Verstvo
- 3 P – Družbene vede
- 37 P – Vzgoja, izobraževanje
- 50/52 P – Prirodoslovne vede
- 53/54 P – Fizika, kemija
- 55/57 P – Geologija, biologija
- 58 P – Rastlinstvo
- 59 P – Živalstvo
- 61 P – Medicina
- 62 P – Tehnika
- 63/64 P – Gospodinjstvo, kmetijstvo
- 65 P – Trgovina, promet
- 66/69 P – Industrija, obrt
- 72/77 P – Arhitektura, umetnost
- 78 P – Glasba
- 79 P – Film, zabava, igra, šport
- 81/82 P – Jezikoslovje, literarna zgodovina
- 90/93 P – Prazgodovina, stari vek
- 91 P – Zemljepis

929 P – Biografije

94 P – Srednji vek, novi vek

ENG – Splošno, knjige v angleščini

GER – Splošno, knjige v nemščini

Strokovne knjige niso dodatno porazdeljene po starostnih stopnjah, kar pomeni, da lahko na isti polici najdemo strokovno knjigo, namenjeno najstniku, in knjigo, ki je namenjena predšolskemu otroku.

Hranimo tudi serijske publikacije (12 različnih naslovov) in neknjižno gradivo: igrače/predmete, videoposnetke, zvočne posnetke, zvočne knjige.

4.3 TEŽAVE PRI ISKANJU GRADIVA

Shenton in Dixon (2004, v Kemperle in Šauperl, 2012, str. 22) prepoznavata več metod, po katerih otroci in mladi iščejo gradivo v knjižnici. Te so: namerno približevanje (lokacija gradiva z iskano tematiko je že znana, ang. purposeful convergence), naključno približevanje (naključno iskanje prave knjižne police, ang. random convergence), namerno raziskovanje (iskanje prave knjižne police s pomočjo oznak, ang. purposeful exploration), osebna in neosebna pomoč pri iskanju (poiščejo pomoč pri knjižničarju ali uporabijo katalog, ang. personal assistance-seeking in impersonal central assistance-seeking) ter nevodeno pohajkovanje (tavanje med policami, ang. unguided wandering). Iz opazovanja obnašanja mladih uporabnikov v Oddelku za mlade bralce Narodne in študijske knjižnice ugotavljamo, da se mladi uporabniki v veliki množici gradiva enostavno ne znajdejo. Knjižnice in njene organiziranosti ne poznajo dobro, zato ne vedo, kje najti določeno gradivo, čeprav so police označene z besednimi oznakami, UDK-vrstilci, starostno stopnjo. Najmlajši otroci (do 5. leta starosti) se znajdejo še najbolje, saj intuitivno pristopijo h koritom v obliki barčic, kjer so pospravljene kartonke (ta način je najbližje metodi nevedenega pohajkovanja). Z napotkom knjižničarke, kje najdejo zase primerne knjige, pa brez težav tudi poiščejo slikanico na polici.

Dobro se tudi znajdejo mladi nad 12. letom starosti, ki so knjižnico že kdaj obiskali. Slabše pa se znajdejo šolski otroci od 6. do 12. leta, torej tisti, ki naj bi posegali po kategorijah cicibani in pionirji, ter starši, ki izbirajo leposlovje za svoje otroke. V veliki večini primerov ne poiščejo knjig po katalogu, saj niti ne vedo, kaj bi radi brali, ali celo ne tega, da obstaja katalog. Izjema so tisti uporabniki, ki berejo knjige iz zbirke (npr. Pet prijateljev, Asterix, Lov na pošasti,

Anica ...) in se polici z iskano literaturo namerno približajo: že vedo, kje je lokacija zbirke, saj so ob obisku knjižnice že kdaj prej prišli do te informacije.

Uporabniki se v veliki večini primerov takoj obrnejo na knjižničarko s prošnjo za pomoč, torej uporabijo metodo osebne pomoči pri iskanju. Vprašanja se večkrat nanašajo na lokacijo nekega gradiva (»Kje dobim Pet prijateljev?«, »Kje dobim knjige od Svetlane Makarovič?«, »Kje dobim knjige o princeskah?«, »Kje dobim knjige za 7 let starega otroka?«) ali na obstoj in/ali razpoložljivost nekega gradiva (»Ali lahko dobim knjigo o Rimljanih?«, »Ali lahko dobim knjigo o zgodovini Afrike do srednjega veka?«). Zelo pogosto se zgodi, da se uporabniki obrnejo na knjižničarko s prošnjo za nasvet pri izbiri leposlovnega gradiva, kar po eni strani nakazuje, da zaupajo njeni presoji in strokovnosti, po drugi strani pa bodisi nimajo časa, da bi dlje časa iskali zase primerno knjigo, bodisi ne vedo, kje bi iskali določeno vrsto knjige. Uporabniki večkrat vsaj približno vedo, o čem bi radi brali (»Rada bi brala knjigo o živalih«, »Rad bi bral knjigo o dinozavrih«), včasih pa niti tega ne (npr. nebralci, ki morajo prebrati knjigo za domače branje).

4.4 VPRAŠANJE (NE)UPORABE RAČUNALNIŠKEGA KATALOGA

Pri izbiri gradiva le manjšina uporabnikov uporablja računalniški katalog. O razlogih lahko le sklepamo. Verjetno je bolj enostavno povprašati za osebno pomoč pri iskanju, kot pa iskati v katalogu, ki ni dovolj prijazen za mlade uporabnike. Navajeni na zadetke, ki jih ponudi Google, se bržkone težko privadijo na iskanje v iskalniku, ki niti ne omogoča avtomatičnih popravkov napačnih vnosov. Če v iskalnik na cobiss.si vtipkamo npr. »vankar kava«, pri tem pa seveda mislimo na Cankarja in njegovo Skodelico kave, nam sistem pove, da ni zadetkov, ki bi ustrezali iskalni zahtevi. Če enako tipkarsko napako storimo v brskalniku Google, nam sistem sam ponudi popravek zatipkane besede in že v tretjem zadetku najdemo celotno besedilo iskane Cankarjeve črtice. Še bolj težavno pa je iskanje, če ne vemo, kaj bi radi brali, saj zadetki povečini ne vsebujejo ne platnice ne povzetka gradiva.

5 OPIS IZSLEDKOV RAZISKAVE

5.1 REZULTATI ANKETIRANJA V SLOVENIJI

Pričakovali smo, da bo odziv na anketiranje skoraj 100 %, saj smo v raziskovalni vzorec zajeli le mladinske oddelke osrednjih območnih knjižnic. Te so: Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica, Mestna knjižnica Kranj, Mestna knjižnica Ljubljana, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, Osrednja knjižnica Celje, Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem, Mariborska knjižnica, Knjižnica Ivana Potrča Ptuj, Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota. V spremnem pismu smo navedli, da je za vsako knjižnico dovolj, če odgovarja en knjižničar. Ustrežno je na vprašalnik odgovoril po en knjižničar iz sedmih knjižnic, torej smo dosegli 70 % odziv. Tri knjižnice se niso odzvale na vabilo k sodelovanju. Pri anketiranju nismo zahtevali, da se na vprašanja obvezno odgovarja, saj smo pričakovali, da bodo knjižničarji in knjižničarke ravnali po načelih kolegalnosti in strokovnosti, ki so tudi navedene v Etičnem kodeksu slovenskih knjižničarjev (1995, 2. in 3. člen). Prav tako je bilo omogočeno, da se nedokončan vprašalnik izpolnjuje v drugem terminu, saj se zavedamo, da knjižničarji opravljajo več nalog oziroma opravil hkrati.

Na vprašanje, ali v mladinskem oddelku knjižnice hranijo serijsko in neknjižno gradivo, so vsi anketiranci odgovorili pritrdilno. Vse knjižnice hranijo serijske publikacije na posebnem mestu, velikost zbirke serijskega gradiva raste z velikostjo knjižničnega fonda za otroke in mladino ter številom aktivnih članov. Vse knjižnice hranijo videoposnetke in zvočne posnetke, večinoma (v več kot polovici knjižnic) pa hranijo tudi predmete oz. igrače, zvočne knjige in notno gradivo, manj pa kartografsko in slikovno gradivo.

Na vprašanje, ali strokovno gradivo razvrščajo po sistemu univerzalne decimalne klasifikacije, so vse knjižnice odgovorile pritrdilno. Tak odgovor smo tudi pričakovali, saj je uporaba sistema UDK predpisana v Pravilniku o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003, 6. člen). Vse knjižnice uporabljajo poleg številčne tudi systemske besedne oznake. Manjše knjižnice (torej take z manjšim knjižničnim fondom otroške in mladinske literature) uporabljajo manj različnih vrstilcev univerzalne decimalne klasifikacije (manj kot 40) kot večje knjižnice, ki nabavljajo gradivo za večje število potencialnih uporabnikov. Največje število navedenih vrstilcev UDK, ki jih uporabljajo v mladinski knjižnici, je 74.

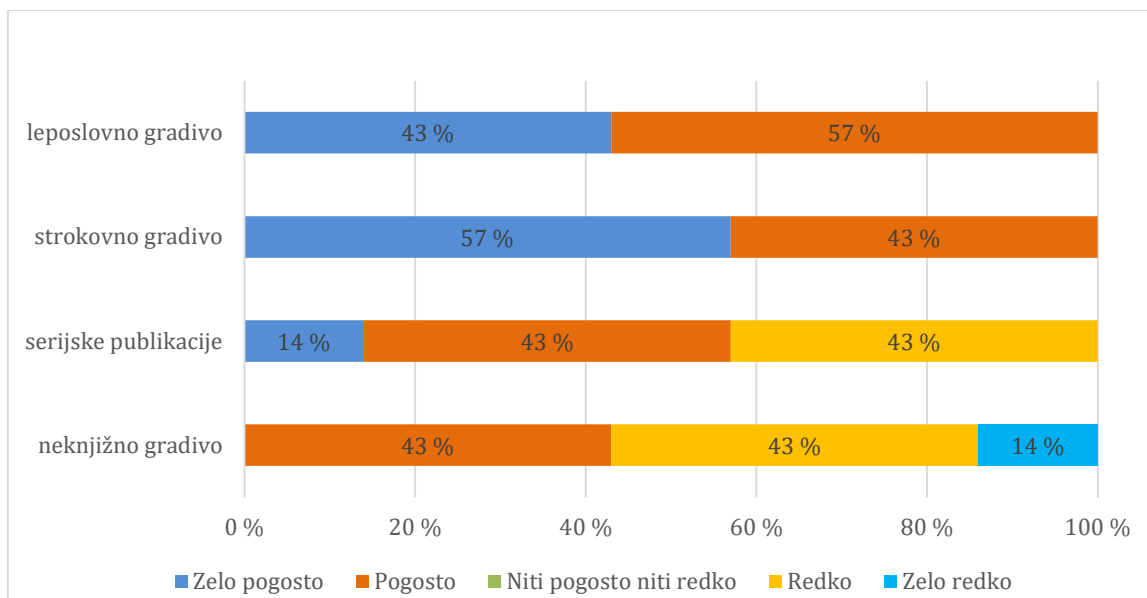
Najbolj nas je zanimalo, ali je leposlovno gradivo za otroke in mladino razvrščeno po ustaljenem sistemu po starostnih stopnjah bralcev, torej po sistemu CPM (cicibani, pionirji,

mladina): vse knjižnice so odgovorile pritrdilno. To potrjuje našo prvo hipotezo: leposlovno gradivo za otroke in mladino je še vedno pretežno razvrščeno po CPM-sistemu po starostnih stopnjah (cicibani, pionirji, mladina). Oznake ciciban, pionir in mladina pa niso več aktualne v dveh primerih od sedmih. Ena knjižnica navaja, da uporabljajo le kratice (C, P, M), ne pa več besednih oznak za starostno kategorijo, druga knjižnica pa uporablja opisne oznake, ki navajajo priporočeno starost uporabnika in vrsto knjižničnega gradiva (npr. C – leposlovje do 8. leta, P – leposlovje od 9. do 12. leta, C-Bs – ilustrirane knjige za bralce začetnike, M – leposlovje od 13. do 15. leta, M+ – leposlovje nad starostjo 15 let ...).

Zanimalo nas je, ali je leposlovno gradivo v skupini cicibanov (do približno 9. leta starosti) razvrščeno v dodatne podskupine (npr. kartonke, velike tiskane črke ...). Čeprav so knjižničarji navajali, da se držijo ali da se delno držijo ustaljenega sistema CPM, se je izkazalo, da so v praksi skupine razdeljene v podskupine. Vsaka knjižnica si je sestavila svoj nabor podskupin. Med navedenimi podskupinami so: velike tiskane črke, knjige za lahko branje, izobraževalne slikanice, poezija, slikanice, ilustrirane knjige za bralce začetnike, stripi, pravljice, dramski teksti, crossover literatura, gradivo za dislektike, slikopisi. Tako stanje v praksi smo tudi pričakovali zaradi bogate knjižne produkcije in množičnosti publikacij. Podobno smo pričakovali tudi pri uporabi piktogramov in/ali drugih slikovnih in barvnih oznak. Večina knjižnic uporablja slikovne oznake, s katerimi označujejo gradivo z velikimi tiskanimi črkami, knjige, ki so prejele znak zlata hruška, knjige za dislektike, knjige za lahko branje, poezijo, stripe, knjige za bralno značko. Barvne oznake se uporabljajo pretežno za označitev starostnih skupin, pa še za gradivo za dislektike. Le ena knjižnica je navedla, da ne uporablja nobenih dodatnih oznak.

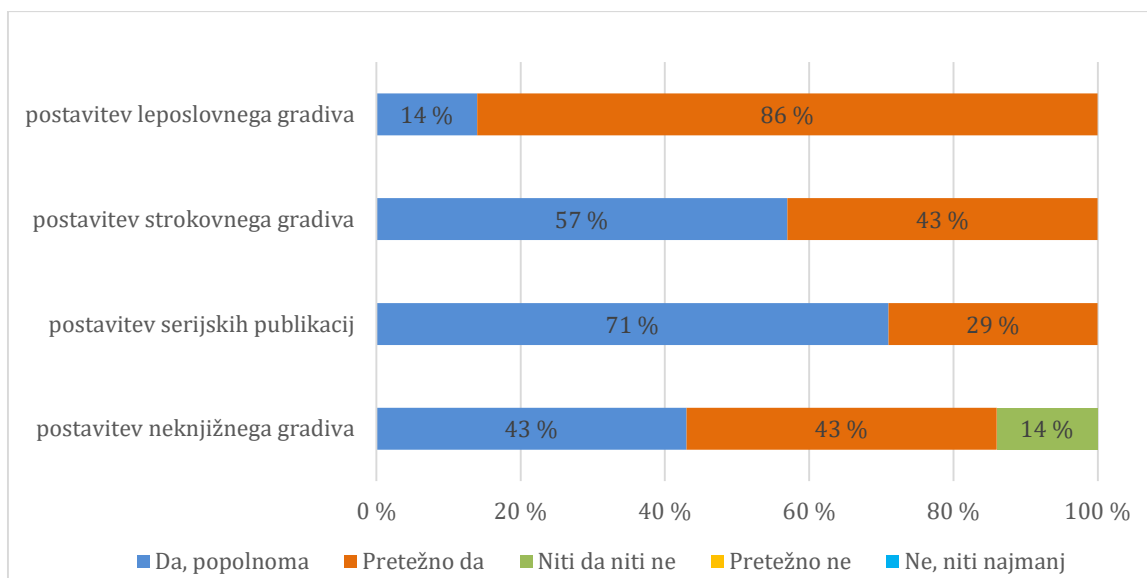
Le v dveh knjižnicah (28 %) je gradivo razvrščeno po žanrih. Pričakovali smo, da se je večina knjižnic odločila za razvrščanje leposlovnega gradiva tudi po žanrih v okviru postavitve po starostnih stopnjah, kar je smiselno predvsem pri leposlovju od 9. leta dalje. Le ena knjižnica razvršča gradivo tudi po vsebini. Knjižnica, ki razvršča gradivo tako po vsebini kot po žanrih, uporablja za dodatno označevanje piktograme in barvne oznake. Z zadnjim sklopom vprašanj smo zbirali mnenja zaposlenih knjižničarjev: koliko pogosto uporabniki prosijo za knjižničarjevo pomoč, ali sistem postavitve ustreza potrebam bralcev in ali mislijo, da bi bilo potrebno sistem spremeniti. Knjižničarji ugotavljajo, da uporabniki prosijo za knjižničarjevo pomoč pri iskanju ali izbiri leposlovnega in strokovnega gradiva pogosto (57 % pri leposlovnem gradivu, 43 % pri strokovnem) ali celo zelo pogosto (43 % pri leposlovnem gradivu, 57 % pri

strokovnem). Pri izbiri serijskih publikacij so v enaki meri odgovarjali, da jih za pomoč prosijo redko ali pogosto (vsako 43 %), nekateri pa so celo navedli, da zelo pogosto (14 %). Pri izbiri in iskanju neknjižnega gradiva prosijo za pomoč pogosto (43 %), redko (43 %) ali celo zelo redko (14 %) (glej Sliko 1).

Slika 1: Kako pogosto uporabniki prosijo za knjižničarjevo pomoč pri iskanju ali izbiri gradiva?

Knjižničarji so precej enotnega mnenja, da obstoječa postavitve leposlovnega gradiva pretežno ustreza (86 %) ali popolnoma ustreza potrebam bralcev (14 %). Postavitve strokovnega gradiva in serijskih publikacij popolnoma ustreza v 57 % oziroma 71 % primerov, sicer pa vsaj pretežno ustreza potrebam bralcev (43 % oziroma 29 %). Postavitve neknjižnega gradiva pretežno ustreza ali popolnoma ustreza v enaki meri (43 %), le v enem primeru se je knjižničar opredelil za srednjo mero (14 %) (glej Sliko 2).

Slika 2: Ali mislite, da obstoječi sistem postavitve knjižničnega gradiva v vaši knjižnici ustreza potrebam bralcev?

Skoraj polovica knjižničarjev (43 %) zaznava potrebo, da bi se ustaljeni sistem spremenilo ali posodobilo, v enaki meri (43 %) pa so z obstoječim sistemom postavitve knjižničnega gradiva zadovoljni. Ena knjižničarka ne ve, ali bi bilo potrebno sistem postavitve spremeniti ali posodobiti. Na vprašanje, ali imajo izoblikovano mnenje, kakšne spremembe bi uvedli, je ena knjižničarka odgovorila, da bi rada v domači knjižnici uvedla znak zlata hruška in oznako za dislektike, druga knjižničarka pa je navedla, da bi gradivu za dislektike namenila posebno polico znotraj vsakega žanra z oznakami za zahtevnost branja.

Preseneča dejstvo, da so knjižničarji pretežno zadovoljni z obstoječo postavitvijo gradiva v svojih oddelkih, kar še posebno velja za razvrščanje leposlovnega gradiva, kljub temu pa bi ga v 43 % spremenili ali posodobili. To dejstvo po našem mnenju kaže na določeno nelagodje knjižničarjev, ki pa še ni preraslo v odločnejše iskanje novih primernejših rešitev in v širše razmišljanje strokovne javnosti, podprto tudi z razgledom po dobrih praksah v drugih okoljih.

5.2 REZULTATI ANKETIRANJA V FURLANIJI – JULIJSKI KRAJINI

V Furlaniji – Julijski krajini (v nadaljevanju tudi FJK) smo vprašalnik poslali petim splošnim knjižnicam, ki imajo večji oddelek za mlade bralce. Te knjižnice so: Biblioteca comunale Quarantotti Gambini iz Trsta, Biblioteca comunale Bruna Lizzi De Minicis iz Lignano Sabbiadoro, Biblioteca civica Vincenzo Joppi iz Vidma, Biblioteca comunale di Monfalcone in

Biblioteca civica di Pordenone. Tudi tu smo pričakovali 100 % odziv, prejeli pa smo štiri izpolnjene vprašalnike, od teh enega nepopolno izpolnjenega.

Strokovno gradivo vse knjižnice razvrščajo po Deweyevi decimalni klasifikaciji, vrstilec tri knjižnice dodajajo pojasnjevalne besedne oznake, ena pa ne dodaja nobenih pojasnjevalnih oznak. Tri od štirih knjižnic na namenski polici hranijo serijske publikacije, vendar v znatno manjšem merilu, kot jih hranijo knjižnice v Sloveniji. V Sloveniji večje knjižnice hranijo tudi po 32 različnih naslovov serijskih publikacij, medtem ko v Furlaniji – Julijski krajini hranijo v povprečju 8 različnih naslovov serijskih publikacij. Knjižnice v FJK hranijo tudi neknjižno gradivo: videoposnetke, zvočne posnetke in zvočne knjige. Predmetov/igrač ter kartografskega, notnega in slikovnega gradiva ni navedla nobena knjižnica.

Tri knjižnice imajo leposlovje razvrščeno po starostnih kategorijah. Knjižnice navajajo tri ali štiri starostne kategorije, vendar se te v vsaki knjižnici razlikujejo:

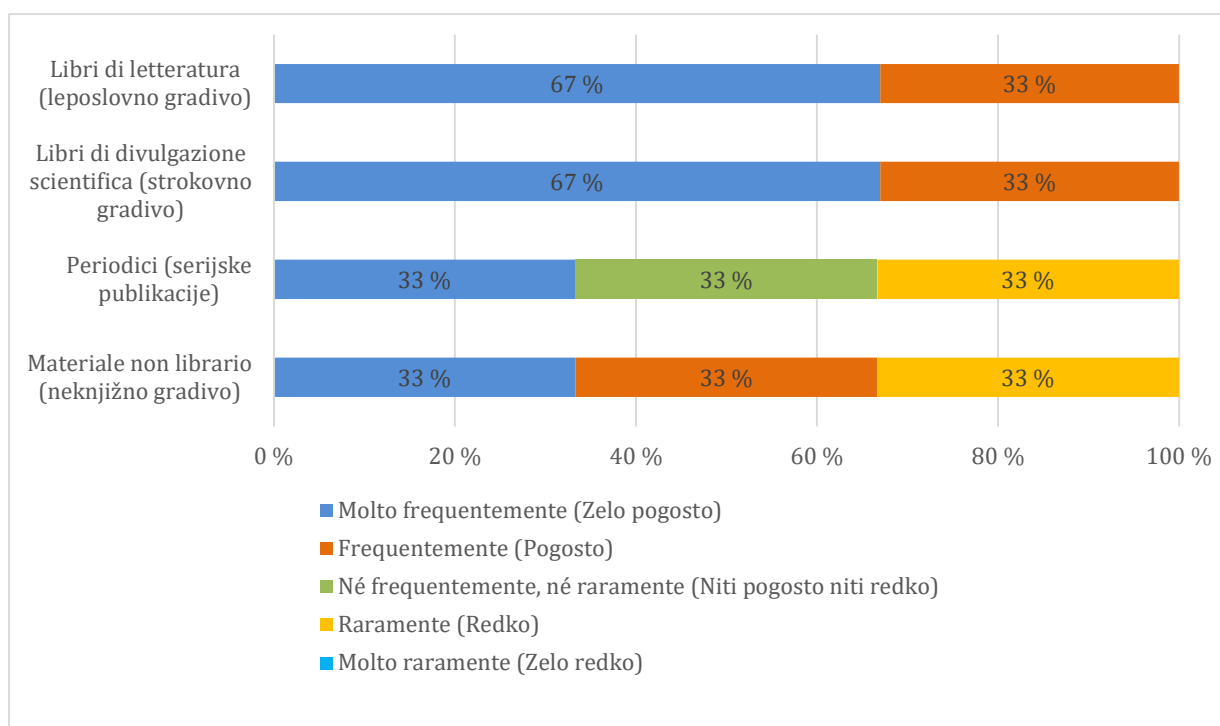
- Do 3. leta starosti, od 3. do 6. leta, od 6. do 13. leta in od 14. do 18. leta starosti. Zadnja kategorija je poimenovana »young adults« in zanjo uporabljajo tudi barvno oznako.
- Do 3. leta starosti, od 3. do 6. leta, od 6. do 9. leta in od 10. do 14. leta.
- Do 5. leta starosti, od 6. do 10. leta, od 11. do 14. leta.

Dve knjižnici leposlovno gradivo razvrščata tudi po žanrih (ena ima 16 različnih žanrov, druga pa 5), nimata pa delitve po vsebini, ena od knjižnic pa nima gradiva razvrščenega ne po žanrih ne po vsebini. Piktograme uporabljajo tri knjižnice od štirih, nekatere v kombinaciji z barvnimi oznakami – uporabljajo jih za označevanje vsebine leposlovnih del ali žanra. Le ena knjižnica uporablja dodatne posebne oznake za velike tiskane črke, gradivo za dislektike in posebne zbirke tematskih knjig. Ena knjižnica ne uporablja ne piktogramov ne kakršnihkoli drugih oznak.

Izpostavimo lahko sistem postavitve knjižničnega gradiva v splošni knjižnici Bruna Lizzi De Minicis iz Lignano Sabbiadoro, ki je po svoji organiziranosti podobna Pionirski knjižnici Mestne knjižnice Ljubljana. Knjižničarka navaja, da uporabljajo klasifikacijski sistem Celbiv, ki leposlovje razvršča v žanrske skupine tudi po starostnih skupinah in jih opremlja z različnimi piktogrami za slikanice, pravljice in basni, potovanja, fantastiko, pustolovščine, ljubezenske zgodbe, detektivke, stripe, humor, poezijo, grozljivke, zgodbe, biografije. Sistem so dodatno razširili, saj so mu dodali dva manjkajoča piktograma za slikanice o naravi in za slikanice, kjer

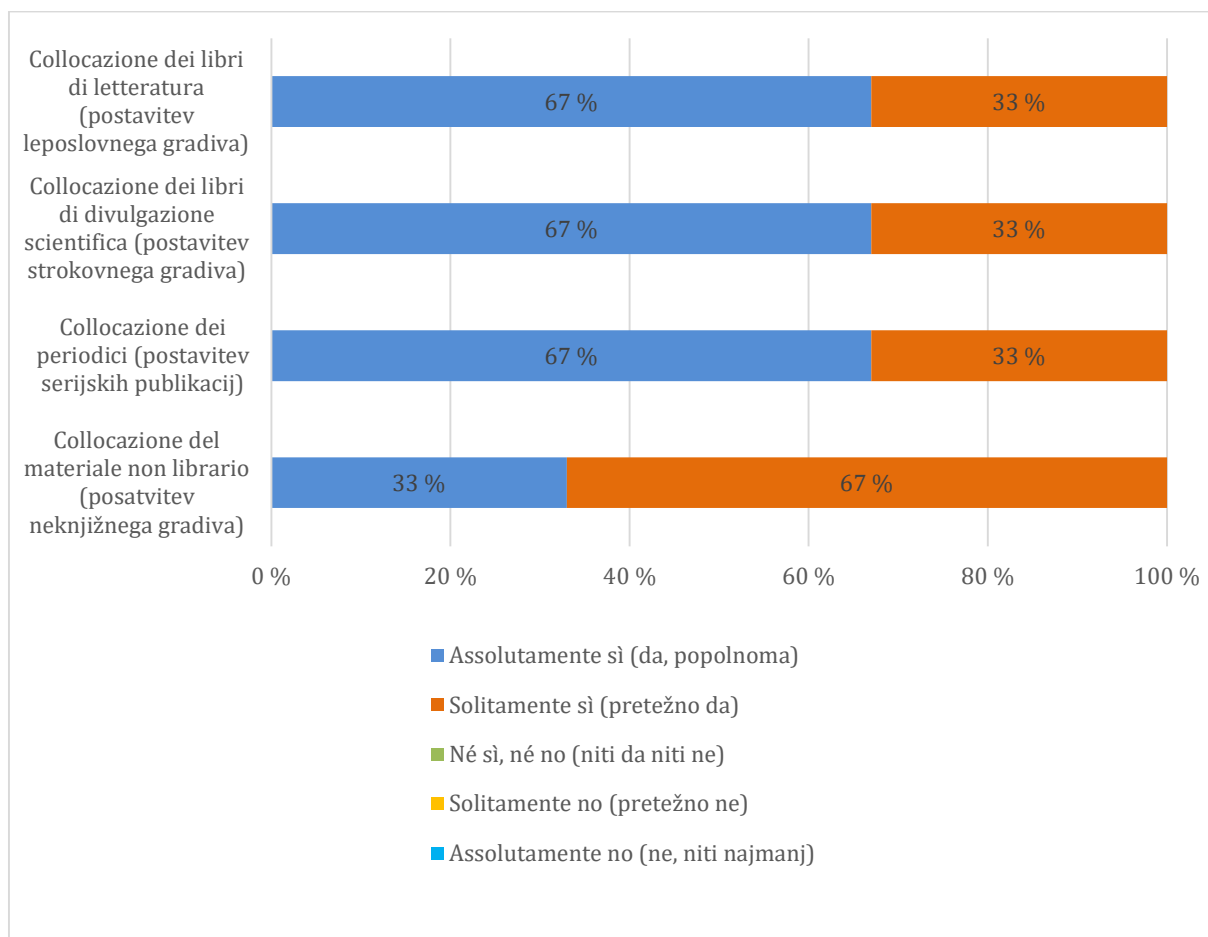
so glavni junaki otroci. Knjižnično gradivo za mlajše otroke (do 6. leta starosti) je razvrščeno po vsebini, in sicer na tematike, ki govorijo o vsakdanjem življenju otrok (npr. hrana, spanje, čustva ...), in na poučne tematike (npr. glasba, umetnost, besede, števila ...). Piktograme uporabljajo za žanre in za vsebino, barvne oznake pa manj sistematično: rumeno za detektivke (ki se jim v italijanščini reče »gialli«, torej rumeni), rožnato barvo za ljubezenske zgodbe, zeleno za vsebine, ki so povezane z naravo, in modro za zemljepisne knjige. Ne uporabljajo pa nobenih dodatnih oznak za velike tiskane črke ali za gradivo za dislektike. Knjižnica ima torej zelo razdelan sistem postavitve knjižničnega gradiva za otroke in mladostnike in verjetno tudi zaradi tega zaposlena knjižničarka ne kaže potrebe po spremembi obstoječe postavitve, za katero misli, da zadošča potrebam uporabnikov.

Knjižničarje smo spraševali, kako pogosto uporabniki prosijo za knjižničarjevo pomoč pri iskanju ali izbiri gradiva. Na to vprašanje so odgovorile tri knjižničarke od štirih. Ugotovili smo, da uporabniki prosijo za knjižničarjevo pomoč pri iskanju leposlovja in strokovnih knjig zelo pogosto (2 odgovora) ali vsaj pogosto (en odgovor). Pri izbiri serijskega gradiva prosijo za pomoč v eni knjižnici zelo pogosto, v drugi redko, v tretji knjižnici pa ne pogosto ne redko. Pri iskanju neknjižnega gradiva prosijo za pomoč v eni knjižnici zelo pogosto, v drugi pogosto, v tretji pa redko (glej Sliko 3).

Slika 3: Con quale frequenza gli utenti si rivolgono al/alla bibliotecario/a per un aiuto nella ricerca e nella scelta di libri? (Kako pogosto uporabniki prosijo za knjižničarjevo pomoč pri iskanju ali izbiri gradiva?)

Tudi na vprašanje, ali obstoječi sistem postavitve knjižničnega gradiva ustreza potrebam bralcev, so odgovorile le tri knjižničarke. Te enotno ugotavljajo, da obstoječi sistem postavitve leposlovja, strokovnega gradiva in periodike uporabnikom bodisi popolnoma ustreza (2 odgovora) ali pretežno ustreza (en odgovor). Postavitev neknižnega gradiva popolnoma ustreza (en odgovor) ali pretežno ustreza (dva odgovora) (glej Sliko 4).

Slika 4: Secondo voi la disposizione attuale del materiale bibliotecario soddisfa le esigenze dei giovani utenti? (Ali mislite, da obstoječi sistem postavitve knjižničnega gradiva v vaši knjižnici ustreza potrebam bralcev?)

5.3 PREVERJANJE HIPOTEZ

Skozi pisno nalogo smo želeli preveriti zastavljene hipoteze. Večino hipotez smo z raziskavo potrdili. Leposlovno gradivo za otroke in mladino je v Sloveniji še vedno pretežno razvrščeno po CPM-sistemu po starostnih stopnjah (cicibani, pionirji, mladina). Tudi v Furlaniji – Julijski krajini je gradivo pretežno razvrščeno po starostnih stopnjah, vendar je starostnih stopenj več. Kar se v Sloveniji opredeli kot knjižnično gradivo za skupino C – cicibani, se v FJK načeloma razdeli v tri kategorije: od 0 do 3. leta starosti, od 3. do 6. leta in od 6. do 9. leta starosti. Leposlovno gradivo v skupini cicibanov (do približno 9. leta starosti) je v Sloveniji pretežno

razvrščeno v dodatne podskupine (npr. kartonke, velike tiskane črke ...), ki niso del osnovnega sistema CPM in so v vsaki knjižnici oblikovane po specifičnih potrebah. Knjižnično gradivo za otroke in mladino je dodatno opremljeno s piktogrami ali drugimi barvnimi ali slikovnimi oznakami tako v slovenskih splošnih knjižnicah kot tudi v splošnih knjižnicah v Furlaniji – Julijski krajini. Delno smo zavrnili hipotezo, da je leposlovno gradivo v okviru postavitve po starostnih stopnjah pretežno urejeno tudi po žanrih, ne pa po vsebini. Pričakovali smo, da bo gradivo razvrščeno po žanrih, vendar se je izkazalo, da le manjšina knjižnic uporablja tako razvrščanje. Potrdili pa smo, da knjižnice ne razvrščajo gradiva po vsebini.

Strokovno gradivo za otroke in mladino je v Sloveniji urejeno po univerzalni decimalni klasifikaciji z dodanimi besednimi oznakami, kot tudi predpisuje Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe iz leta 2003. V Furlaniji – Julijski krajini oz. širše, po celi Italiji, se uporablja Deweyeva decimalna klasifikacija, pri postavitvi pa se tudi tu dodaja besedne oznake.

V zadnji hipotezi smo domnevali, da knjižničarji pretežno opažajo pomanjkljivosti ustaljenega sistema, vendar v glavnem nimajo tehtnih predlogov za spremembo. Hipoteze ne moremo ne potrditi niti zavreči (tudi zaradi majhnega vzorca anketiranih), saj so slovenski knjižničarji odgovarjali bodisi da je potrebno sistem spremeniti bodisi da ga ni potrebno spremeniti. V FJK so se knjižničarji opredelili, da sistema ni potrebno spremeniti v dveh primerih od treh. Tudi tisti, ki so potrdili, da bi bila potrebna sprememba, nimajo konkretnih predlogov za opaznejše spremembe, temveč bi le uvedli nekatere manjše izboljšave v domačo knjižnico.

6 VZORČNI MODEL POSTAVITVE KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

V Oddelku za mlade bralce Narodne in študijske knjižnice že dlje časa razmišljamo, da bi sistem postavitve knjižničnega gradiva potreboval temeljito prenovu, saj ga želimo prilagoditi potrebam uporabnikov. V praksi smo se in se še vedno naslanjamo na model slovenskih knjižnic, ki je v mnogočem naprednejši od sistema države, v kateri delujemo. Kot knjižnica v Italiji pa nismo vezani na zakonska določila in priporočila, ki jih morajo upoštevati knjižnice v Sloveniji, zato imamo lahko bolj proste roke pri razvrščanju gradiva. Opažamo, da so uporabniki pri iskanju gradiva precej nesamostojni. Mlajši otroci intuitivno pristopijo k tistim policam ali koritom, ki jih najbolj privlačijo. Večji otroci in odrasli (starši, stari starši in drugi) pa skoraj brez izjem takoj pristopijo k izposojevalnemu pultu in knjižničarko vprašajo za pomoč ali nasvet. To smo potrdili tudi z anketnim vprašalnikom. Večinoma pristopajo z zelo splošnimi

vprašanji (npr. »Mi lahko pomagate poiskati kako knjigo?«), zato sklepamo, da prosijo za knjižničarkino pomoč, ker se sami v obstoječem sistemu postavitve gradiva ne znajdejo. Prost pristop naj bi uporabniku omogočal svobodno izbiro kateregakoli gradiva, kar je nedvomno velik korak naprej v primerjavi s pultnim sistemom izpred mnogih let. Škoda, da se ga uporabniki skoraj ne poslužujejo, saj se s prošnjo za pomoč ali nasvet knjižničarke način dostopa do gradiva spet vrača v pultni sistem.

Ker bi se radi temu izognili in ker bi radi vzgojili generacijo samozavestnih in suverenih uporabnikov, razmišljamo o spremembi obstoječega sistema postavitve gradiva. Z raziskavo smo pridobili neko splošno sliko sodobne postavitve knjižničnega gradiva v otroških oddelkih splošnih knjižnic v Sloveniji in v Furlaniji – Julijski krajini in opazili nekaj dobrih praks, ki bi jih lahko implementirali v vzorčni model postavitve v Narodni in študijski knjižnici. Pri tem se bomo v veliki meri naslonili na postavitev, ki jo je leta 2010 sprejela Pionirska knjižnica v Ljubljani, saj je to edini sistem postavitve, ki ne postavlja v osrčje kronološke starosti potencialnih uporabnikov, temveč se osredotoča na posameznikove bralne perspektive in mu omogoča svobodnejšo izbiro.

Obdržali bomo osnovno razdelitev na nesamostojne in samostojne bralce. V sklopu bralne stopnje nesamostojnih bralcev bomo knjižnično gradivo razvrstili še na poezijo, slikanice, velike tiskane črke in kartonke ali igroknjige. Trenutno so te knjige razvrščene v postavitvi C – cicibani, PO – velike tiskane črke, K – kartonke. Slikanice in velike tiskane črke bomo razvrstili po vsebini na določeno število tematik in jih bomo dodatno opremili s kombinacijo piktogramov in barvnih oznak na hrbtu knjige (npr. zelen trak z narisanim listom bi lahko pomenil zgodbe in pravljice o naravi, rumen trak s krono bi lahko pomenil zgodbe in pravljice o kraljih, princesah, vitezih ...). Zlasti manjši otroci in vzgojiteljice iz vrtca se navadno obrnejo na knjižničarko s prošnjo, da jim poišče knjigo na določeno tematiko, zato se nam zdi tako razvrščanje potrebno za samostojno iskanje. Količino različnih kombinacij piktogramov in barvnih oznak moramo še premisliti. V ta namen bo knjižničarka dlje časa opazovala uporabnike in si zapisovala njihove informacijske zahteve.

V skupino za samostojne bralce bomo postavili gradivo, ki je trenutno med oznakami C – cicibani, P – pionirji in M – mladina. To gradivo bomo razvrstili najprej na tri večje kategorije: poezija, proza in dramatika. Poezije in dramatike je manj, zato teh ne bomo dodatno označevali. Prozo bomo razvrstili na določeno število žanrov in/ali žanre na hrbtu knjig dodatno označili s

kombinacijo piktogramov in barvnih oznak. Pri ugotavljanju najbolj iskanih žanrov bomo z metodo enostavne ankete za mnenje povprašali kar uporabnike.

Posebej bomo postavili prozo, namenjeno starejšim najstnikom oziroma t. i. Young Adults, saj se taka proza bolj približuje odraslemu svetu in se dotika tudi t. i. tabu tem, povezanih s problemi odraščanja, s spolnostjo, z mamili in drugimi občutljivimi tematikami, ki še niso primerne za kateregakoli samostojnega bralca. Zavedamo se, da na tak način izvajamo neke vrste cenzuro, vendar je naša dolžnost tudi ta, da otroke (tu mislimo na otroke pred obdobjem najstništva) obvarujemo pred zanje neprimernimi vsebinami oz. pred knjigami, ki tematike ne podajajo na zanje primeren način.

Obdržali bomo obstoječo razvrstitev stripov na posebni polici in znak zlate hruške na hrbtih knjig. Posebej bodo urejene in razvrščene knjige v tujih jezikih in/ali dvojezične knjige, predvsem tiste, ki združujejo slovenski in italijanski jezik, saj velik del naših uporabnikov v Trstu prihaja iz dvojezičnih oziroma celo iz italijanskih družin. Strokovne knjige bomo imeli še naprej razvrščene po univerzalni decimalni klasifikaciji, ki že ustreza potrebam uporabnikov. Nekatere vrstilce UDK bomo dodali (npr. 52 – Astronomija in raziskovanje vesolja), police s priročno literaturo pa bomo opremili z jasnejšimi in vidnejšimi napisi. Pri oblikovanju napisov in piktogramov ter pri izbiri barvne sheme bomo k sodelovanju povabili profesionalno oblikovalko ali ilustratorko, ki bo pripravila tudi pojasnjevalne table, tiskovine ter grafični material za objavo na naših spletnih straneh in družbenih omrežjih.

7 ZAKLJUČEK

V pričujoči nalogi smo ugotovili, da se sistema postavitve knjižničnega gradiva na mladinskih oddelkih splošnih knjižnic v Sloveniji in v Furlaniji – Julijski krajini med seboj razlikujeta. V Sloveniji je sistem postavitve mladinskega gradiva kanoniziran in skorajda nespremenjen že od leta 1961, ko so knjižnice uvedle prost pristop in sprejele shemo razvrščanja mladinskega leposlovnega gradiva po starostnih stopnjah. V praksi se je sistem izkazal za pomanjkljivega, zato so knjižnice sistem povečini prilagodile potrebam uporabnikov z uvedbo dodatnih podskupin, hkrati pa so obdržale ustaljeni sistem. V Italiji ni enotnega sistema, zato knjižnice vprašanje postavitve rešujejo na različne načine.

Končni cilj raziskave je bil poiskati ustrezne rešitve pri reorganizaciji postavitve knjižničnega gradiva v Oddelku za mlade bralce Narodne in študijske knjižnice v Trstu. V ta namen smo

iskali informacije o dobrih praksah in sodobnejših rešitvah tako v Sloveniji kot v Furlaniji – Julijski krajini, saj je naša knjižnica v specifičnem družbenem okolju. Predvsem nas je zanimalo, ali mladinski knjižničarji opažajo pomanjkljivosti ustaljenega sistema in izražajo željo in/ali potrebo, da bi se sistem postavitve knjižničnega gradiva spremenil, ter ali imajo tudi svoje lastne predloge za izboljšavo. Z zbranimi informacijami smo sestavili vzorčni model postavitve knjižničnega gradiva, pri čemer smo se v veliki meri naslonili na sistem, ki ga je pred dobrimi desetimi leti uvedla Pionirska knjižnica v Ljubljani. Vzorčni model bomo v prihodnosti natančneje dodelali na podlagi potreb naših uporabnikov.

8 NAVEDENI VIRI IN LITERATURA

- Ambrožič, M. (2005). Anketna metoda. V A. Šaupperl (ur.), *Raziskovalne metode v bibliotekarstvu, informacijski znanosti in knjigarstvu* (str. 23–52). Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo.
- Bartorilla, G. (2019). *Alla scoperta della biblioteca dei ragazzi*. Editrice bibliografica.
- Blažič, M. M. (2010). Novi pogledi na znano – postavitvene skupine leposlovja za mladino. V D. Lavrenčič Vrabc, T. Jamnik, I. Černič in V. Zadravec (ur.), *Knjiga te čaka. Poišči jo!: mednarodni dan knjig za otroke, petek, 2. april 2010: predstavitev nove postavitve leposlovja za mladino, sreda, 14. april 2010* (str. 12–13). Mestna knjižnica, Pionirska – center za mladinsko književnosti in knjižničarstvo.
- Bon, M. (2018). CPM: Ali je čas za spremembe? *Knjižničarske novice* 28(2), 3–5.
- Etični kodeks slovenskih knjižničarjev*. (1995). Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. http://www.zbds-zveza.si/sites/default/files/dokumenti/2012/eticni_kodeks.pdf
- IFLA smernice za knjižnične storitve za otroke, stare med 0 in 18 let*. (2019). Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. <http://www.zbds-zveza.si/dokumenti/IFLA-guidelines-translation.pdf>
- Kemperle, K. in Šaupperl, A. (2012). Postavitev knjižnega gradiva na oddelku za otroke in mladino v splošni knjižnici. *Knjižnica*, 56(1-2), 13–33.
- Knaflič, L. (2010). Nova postavitve zbližuje knjigo in bralca. V D. Lavrenčič Vrabc, T. Jamnik, I. Černič in V. Zadravec (ur.), *Knjiga te čaka. Poišči jo!: mednarodni dan knjig za otroke, petek, 2. april 2010: predstavitev nove postavitve leposlovja za mladino, sreda, 14. april 2010* (str. 12–13). Mestna knjižnica, Pionirska – center za mladinsko književnosti in knjižničarstvo.
- Kobal, M. (2009). Modeli postavitve knjižničnega gradiva v slovenskih splošnih knjižnicah s posebnim ozirom na postavitev gradiva v mladinskih oddelkih. *Knjižnica*, 53(1-2), 99–122.
- Lavrenčič, D., Pogačar, T. in Zadravec, V. (1996). Otroci do konca osnovne šole – uporabniki knjižnice. *Knjižnica*, 40(3-4), 149–152.
- Ločičnikar-Fidler, M., Tomšič, N., Lavrenčič-Vrabc, D. in Zadravec, V. (2006). Postavitev in oprema monografskih publikacij v mladinskih oddelkih splošnih knjižnic. *Knjižnica*, 50(3), 105–126.

Soban, I., *Postavitev knjižničnega gradiva v otroških in mladinskih oddelkih splošnih knjižnic v Sloveniji in Furlaniji – Julijski krajini ter priprava vzorčnega modela za Narodno in študijsko knjižnico v Trstu*. Pisna naloga za bibliotekarski izpit.

Narodna in študijska knjižnica. (b. d.). Zgodovinski pregled. <https://www.knjiznica.it/onas/zgodovinski-pregled/>

Novljan, S. (1996). Vsebinska obdelava in ureditev knjižničnega gradiva za mlade bralce. *Knjižnica*, 40(3-4), 135–148.

Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe. (2003). *Uradni list RS*, št. 73/2003, 70/2008, 80/2012.

Ramonda, C. (2020). *La biblioteca per ragazzi*. Editrice bibliografica.

Saksida, I. (2010). Odprtost in vodenost pogovora o(b) knjigah. V D. Lavrečič Vrabec, T. Jamnik, I. Černič in V. Zadravec (ur.), *Knjiga te čaka. Poišči jo!: mednarodni dan knjig za otroke, petek, 2. april 2010: predstavitev nove postavitve leposlovja za mladino, sreda, 14. april 2010* (str. 18–20). Mestna knjižnica, Pionirska – center za mladinsko književnosti in knjižničarstvo.

Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice: (za obdobje 2018–2028). (2019). Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.

Šaupperl, A. (2011). Odziv uporabnikov na novo postavitev gradiva v Pionirski. V V. Jakac Bizjak (ur.), *Sto let razvoja Knjižnice Otona Župančiča: zbornik ob stoletnici splošnega knjižničarstva v Ljubljani* (str. 241–261). Mestna knjižnica Ljubljana.

Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1). (2001). *Uradni list RS*, št. 87/2001, 96/2002 – ZUJIK, 92/2015.

Žnidar, A. (1961). Strokovna ureditev knjig v mladinskih knjižnicah. *Knjižnica*, 5(1-4), 74–83.

PRILOGE

Priloga 1 – Spletna anketa za knjižnice v Sloveniji

Pozdravljeni_e! Vključeni ste v anketo, s katero želimo razumeti, kakšna je sodobna praksa postavitve knjižničnega gradiva na oddelkih za otroke in mladino. Strokovnjaki že dalj časa ugotavljajo, da je sistem postavitve knjižničnega gradiva po starostnih stopnjah problematičen. Želeli bi izvedeti, kako se knjižničarji v oddelkih za otroke in mladino v praksi spopadajo z izzivom, kako uporabnikom omogočiti učinkovit(ejši) dostop do gradiva.

BLOK (1) Q1 – Vprašanja o knjižnici, organiziranosti, zaposlitvi

Q2 – V kateri knjižnici ste zaposleni?

Q3 – Mladim bralcem je namenjen_a ...

- oddelek v stavbi matične knjižnice
- dislociran oddelek
- samostojna enota

Q36 – Od katerega leta obstaja v vaši knjižnici oddelek oz. enota za otroke in mladino?

Q4 – Na katerem delovnem mestu ste zaposleni?

- knjižničar_ka
- višji knjižničar_ka
- bibliotekar_ka ali bibliotekar_ka pomočnik_ca
- Drugo:

XSTAR3b5 – Koliko let izkušenj imate na področju otroškega in/ali mladinskega knjižničarstva?

- 5 let ali manj
- od 6 do 10 let

- od 11 do 20 let
- od 21 do 30 let
- nad 31 let

Q5 – Koliko enot knjižničnega gradiva obsega knjižnični fond vašega oddelka oz. enote?

Q6 – Koliko je bilo aktivnih članov na oddelku oz. enoti za otroke in mladino v letu 2020?

Q7 – Koliko je bilo obiskov na oddelku oz. enoti za otroke in mladino v letu 2020?

Q8 – Koliko je bilo izposojenih fizičnih enot gradiva (brez elektronskih virov) v oddelku oz. enoti za otroke in mladino v letu 2020? _____

Q9 – Ali imate v vaši knjižnici tudi poseben program in/ali dogodke za otroke in mlade?

	Da, vedno	Trenutno da	Trenutno ne	Nikoli
Za otroke do 3. leta starosti	☐	☐	☐	☐
Za otroke od 3. do 9. leta starosti	☐	☐	☐	☐
Za otroke od 9. do 12. leta starosti	☐	☐	☐	☐
Za mlade od 13. leta	☐	☐	☐	☐

BLOK (2) Q10 – Vprašanja glede postavitve leposlovnega gradiva v oddelku oz. enoti za otroke in mladino

Q11 – Ali je v vašem oddelku oz. enoti leposlovno gradivo razvrščeno po ustaljenem sistemu po starostnih stopnjah bralcev (cicibani-pionirji-mladina)?

- Da
- Ne

Delno

IF (3) Q11 = [1] (Da)

Q12 – Ali še vedno uporabljate oznake ciciban, pionir, mladina?

Da

Ne

Delno

IF (4) Q12 = [2] (Ne)

Q13 – Navedite, katere oznake uporabljate.

IF (5) Q12 = [3] (Delno)

Q14 – Navedite, katere dodatne oznake uporabljate.

IF (6) Q11 = [2] (Ne)

Q15 – Obrazložite, po katerem konceptu je v vašem oddelku oz. enoti razvrščeno gradivo.

IF (7) Q11 = [3] (Delno)

Q16 – Navedite, katere dodatne starostne skupine uporabljate pri razvrščanju leposlovnega gradiva za otroke in mladino.

Q17 – Ali je leposlovno gradivo razvrščeno po žanrih (npr. detektivske zgodbe, pustolovske, ljubezenske ...)?

Da, razvrščeno je izključno po žanrih

Da, razvrščeno je tudi po žanrih

Ne

Delno

IF (8) Q17 = [1, 2] (Da, razvrščeno je izključno po žanrih)

Q18 – Označite žanre, ki jih uporabljate pri razvrščanju leposlovnega gradiva za otroke in mladino v vaši knjižnici. Pripisite morebitne žanre, ki niso navedeni, pa jih v vaši knjižnici uporabljate. Možnih je več odgovorov.

- avtobiografije
- biografije
- detektivske zgodbe
- dnevniki
- dramatika
- družbeni romani
- fantastika
- grozljivke
- humor
- igroknjige
- kriminalne zgodbe
- ljubezenske zgodbe
- ljudske pravljice
- misterij
- pisma
- poezija
- potopisi
- pravljice
- problemski romani
- proza
- pustolovščine
- resničnost
- slikanice
- srhljivke
- stripi
- športne zgodbe
- umetne pravljice
- vohunske zgodbe
- zbirke pravljic
- zbirke zgodb
- Drugo (navedite):

IF (9) Q17 = [4] (Delno)

Q19 – Ali je gradivo razvrščeno po žanrih le znotraj nekaterih starostnih skupin?

Da

Ne

IF (10) Q19 = [1] (Da)

Q20 – Navedite, znotraj katerih starostnih skupin je razvrščeno gradivo.

IF (10) Q19 = [1] (Da)

Q21 – Označite žanre, ki jih uporabljate pri razvrščanju leposlovnega gradiva za otroke in mladino v vaši knjižnici. Pripišite morebitne žanre, ki niso navedeni, pa jih v vaši knjižnici uporabljate. Možnih je več odgovorov.

- avtobiografije
- biografije
- detektivske zgodbe
- dnevniki
- dramatika
- družbeni romani
- fantastika
- grozljivke
- humor
- igroknjige
- kriminalne zgodbe
- ljubezenske zgodbe
- ljudske pravljice
- misterij
- pisma
- poezija
- potopisi
- pravljice
- problemski romani
- proza

- pustolovščine
- resničnost
- slikanice
- srhljivke
- stripi
- športne zgodbe
- umetne pravljice
- vohunske zgodbe
- zbirke pravljic
- zbirke zgodb
- drugo (navedite):

IF (11) Q19 = [2] (Ne)

Q22 – Obrazložite, kako je razvrščeno gradivo po žanrih.

Q23 – Ali je leposlovno gradivo razvrščeno po vsebini (npr. zmaji, dinozavri, princeske ...)?

- Da, razvrščeno je izključno po vsebini
- Da, razvrščeno je tudi po vsebini
- Ne
- Delno

IF (12) Q23 = [1, 2] (Da, razvrščeno je izključno po vsebini)

Q24 – Navedite vsebinske oznake, ki jih uporabljate pri razvrščanju leposlovnega gradiva za otroke in mladino v vaši knjižnici.

IF (13) Q23 = [4] (Delno)

Q24\ _ 2 – Ali je gradivo razvrščeno po vsebini le znotraj nekaterih starostnih skupin?

- Da
- Ne

IF (14) Q24_ 2 = [1] (Da)

Q25 – Znotraj katerih starostnih skupin je razvrščeno gradivo?

IF (14) Q24_2 = [1] (Da)

Q25\ _2 – Navedite vsebinske oznake, ki jih uporabljate pri razvrščanju leposlovnega gradiva za otroke in mladino v vaši knjižnici

IF (15) Q24_2 = [2] (Ne)

Q25\ _3 – Obrazložite, kako je razvrščeno gradivo po vsebini.

Q26 – Ali uporabljate piktograme ali druge oznake (barvne, slikovne idr.) za označitev leposlovnega gradiva za otroke in mladino?

- Da, uporabljamo jih za označitev vsebine in žanra
- Da, uporabljamo jih za označitev vsebine
- Da, uporabljamo jih za označitev žanra
- Ne, ne uporabljamo nobenih oznak
- Delno uporabljamo oznake in/ali piktograme

IF (16) Q26 = [1] (Da, uporabljamo jih za označitev vsebine in žanra)

Q27 – Navedite, katere piktograme in/ali druge oznake uporabljate za označitev vsebine.

IF (16) Q26 = [1] (Da, uporabljamo jih za označitev vsebine in žanra)

Q28 – Navedite, katere piktograme in/ali druge oznake uporabljate za označitev žanra.

IF (17) Q26 = [2] (Da, uporabljamo jih za označitev vsebine)

Q29 – Navedite, katere piktograme in/ali druge oznake uporabljate za označitev vsebine.

IF (18) Q26 = [3] (Da, uporabljamo jih za označitev žanra)

Q30 – Navedite, katere piktograme in/ali druge oznake uporabljate za označitev žanra.

IF (19) Q26 = [5] (Delno uporabljamo oznake)

Q31 – Obrazložite, kako označite leposlovno gradivo za otroke in mladino z uporabo piktogramov in/ali dodatnih oznak.

Q32 – Ali uporabljate pri leposlovnem gradivu druge posebne oznake (npr. znak zlata hruška, znak za velike tiskane črke, znak za dislektike ...)?

Da

Ne

IF (20) Q32 = [1] (Da)

Q33 – Navedite, katere druge posebne oznake uporabljate.

BLOK (3) Q34 – Vprašanja glede postavitve strokovnega gradiva v oddelku oz. enoti za otroke in mladino

Q35 – Ali uporabljate pri razvrščanju strokovnega gradiva za otroke in mladino univerzalno decimalno klasifikacijo (UDK)?

Da

Ne

Delno

IF (22) Q35 = [1] (Da)

Q37 – Navedite vrstilce UDK, ki jih uporabljate pri razvrščanju strokovnega gradiva za otroke in mladino.

IF (23) Q35 = [2] (Ne)

Q38 – Obrazložite, kako je razvrščeno strokovno gradivo v oddelku oz. enoti za otroke in mladino.

IF (24) Q35 = [3] (Delno)

Q39 – Ali ste klasično UDK klasifikacijo zamenjali z besednimi oznakami (npr. živalstvo, zgodovina, verstva ...)?

- Da
 Ne

IF (25) Q39 = [1] (Da)

Q40 – Navedite, katere besedne oznake uporabljate za razvrščanje strokovnega gradiva.

IF (26) Q39 = [2] (Ne)

Q41 –Obrazložite, kako je razvrščeno strokovno gradivo v oddelku oz. enoti za otroke in mladino.

Q42 – Ali uporabljate pri razvrščanju strokovnega gradiva za otroke in mladino besedne oznake (npr. živalstvo, zgodovina, verstva ...)?

- Da
 Ne
 Delno

IF (27) Q42 = [1] (Da)

Q43 – Navedite, katere besedne oznake uporabljate za razvrščanje strokovnega gradiva.

IF (28) Q42 = [3] (Delno)

Q44 – Obrazložite, kako je razvrščeno strokovno gradivo v oddelku oz. enoti za otroke in mladino.

BLOK (4) Q45 – Vprašanja glede serijskih publikacij in neknjižnega gradiva

Q46 – Ali v vašem oddelku oz. enoti hranite tudi serijske publikacije namenjene otrokom in mladim?

- Da

Ne

IF (30) Q46 = [1] (Da)

Q47 – Koliko različnih naslovov serijskih publikacij hranite? _____

IF (30) Q46 = [1] (Da)

Q48 – Ali so serijske publikacije v oddelku oz. enoti za otroke in mlade postavljene na posebnem mestu?

Da

Ne

Q49 – Ali v vašem oddelku oz. enoti hranite tudi neknjižno gradivo namenjeno otrokom?

Da

Ne

IF (31) Q49 = [1] (Da)

Q50 – Označite, katero neknjižno gradivo hranite v oddelku oz. enoti za otroke in mladino. Pripišite morebitno gradivo, ki ni navedeno, pa ga v vaši knjižnici hranite.

Možnih je več odgovorov

igrače/predmeti

kartografsko gradivo

notno gradivo

slikovno gradivo

videoposnetki

zvočne knjige

zvočni posnetki

drugo:

BLOK (5) Q51 – Opažanja glede ustreznosti obstoječega sistema postavitve

Q52 – Koliko pogosto uporabniki prosijo za knjižničarjevo pomoč pri iskanju ali izbiri gradiva?

Zelo pogosto

Pogosto

Niti pogosto

Redko

Zelo redko

niti redko

Soban, I., *Postavitev knjižničnega gradiva v otroških in mladinskih oddelkih splošnih knjižnic v Sloveniji in Furlaniji – Julijski krajini ter priprava vzorčnega modela za Narodno in študijsko knjižnico v Trstu*. Pisna naloga za bibliotekarski izpit.

Leposlovno gradivo	☐	☐	☐	☐	☐
Strokovno gradivo	☐	☐	☐	☐	☐
Serijske publikacije	☐	☐	☐	☐	☐
Neknjžno gradivo	☐	☐	☐	☐	☐

Q53 – Ali mislite, da obstoječi sistem postavitve knjižničnega gradiva v vaši knjižnici ustreza potrebam bralcev?

	Da, popolnoma	Pretežno da	Niti da niti ne	Pretežno ne	Ne, niti najmanj
Postavitev leposlovnega gradiva	☐	☐	☐	☐	☐
Postavitev strokovnega gradiva	☐	☐	☐	☐	☐
Postavitev serijskih publikacij	☐	☐	☐	☐	☐
Postavitev neknjižnega gradiva	☐	☐	☐	☐	☐

Q54 – Ali mislite, da bi bilo potrebno sistem postavitve knjižničnega gradiva spremeniti in/ali posodobiti?

- Da
- Ne
- Ne vem

IF (33) Q54 = [1] (Da)

Q56 – Ali imate izoblikovano mnenje, kako bi spremenili postavitev knjižničnega gradiva v oddelku oz. enoti za otroke in mladino? Prosim, obrazložite.

Q55 – Ali želite izpostaviti kako specifiko vašega oddelka oz. enote (npr. domoznanska zbirka za otroke, posebna tematska zbirka ...)?

BLOK (6) Q57 – Demografska vprašanja

XSPOL – Spol:

- Moški
- Ženski

XSTAR3b51 – V katero starostno skupino spadate?

- do 35 let
- od 36 do 45 let
- od 46 do 55 let
- nad 56 let

Priloga 2 – Spletna anketa za knjižnice v Furlaniji – Julijski krajini

Care colleghe e cari colleghi, gli esperti sostengono che la sistemazione dei libri in base alle fasce di età risulta problematica. La mia indagine è quindi volta a individuare secondo quali criteri vengono disposti i libri e materiali non librari nelle sezioni ragazzi per renderli più accessibili ai giovani utenti e facilitarne la ricerca.

BLOCK (1)

Q1 - Presso quale biblioteca siete impiegati?

Q2 - Gli utenti più giovani hanno a loro disposizione:

- una sezione all'interno della biblioteca
- una sezione dislocata

Q3 - Quando è stata aperta la sezione ragazzi? _____

Q4 - Quale ruolo ricoprite in biblioteca?

- bibliotecario_a
- assistente bibliotecario_a
- altro:

XSTAR3b5 - Da quanti anni lavorate in questa sezione?

- Non più di 5
- 6 - 10 anni
- 11 – 20 anni
- 21 - 30 anni
- Più di 30 anni

Q5 - A quanto ammonta il patrimonio della vostra sezione ragazzi? _____

Q6 - Indicate il totale degli utenti iscritti che hanno preso almeno un documento in prestito nel 2020. _____

Q7 - Quante visite avete registrato nel 2020? _____

Q8 - Indicate il numero di prestiti (escludendo le risorse elettroniche) nel 2020.

Q9 - Organizzate eventi e/o attività apposite per bambini e ragazzi?

	Sì, sempre	Attualmente sì	Attualmente no	Mai
Bambini fino ai 3 anni di età	☐	☐	☐	☐
Bambini dai 3 ai 9 anni	☐	☐	☐	☐

Ragazzi dai 9 ai 12
anni

Ragazzi dai 13 anni

BLOCK (2)

Q10 - Domande riguardanti i libri letterari

Q11 - Nella sezione ragazzi le opere letterarie sono collocate a seconda delle fasce di età?

- Sì
- No
- Solo in parte

IF (3) Q11 = [1] (Ja)

Q12 - Indicate le fasce di età nelle quali sono divise.

IF (4) Q11 = [2] (Ne)

Q13 - Secondo quale criterio sono disposti i libri?

IF (5) Q11 = [3] (Delno)

Q14 - Secondo quale altro criterio sono disposti i libri?

Q15 - I libri per bambini e ragazzi sono suddivisi per genere letterario (avventura, giallo, fantasy...)?

- Sì, sono suddivisi esclusivamente per generi
- Sì, sono suddivisi anche per generi
- No
- Solo in parte

IF (6) Q15 = [1, 2] (Ja, razvrščeno je izključno po žanrih)

Q16 - In base a quali generi letterari sono suddivisi i libri per bambini e ragazzi?

Domanda a scelta multipla

- autobiografie
- biografie
- gialli
- diari
- drammatica
- romanzi sociali
- fantasy
- horror
- humor
- playbook
- storie d'amore
- fiabe popolari
- fantascienza
- romanzi epistolari
- poesia
- diari di viaggio
- fiabe
- romanzi di formazione
- prosa
- avventura
- albi illustrati
- fumetti
- sport
- raccolte di fiabe
- racconti
- altro:

IF (7) Q15 = [4] (Delno)

Q17 - Indicate come sono suddivisi i libri per genere.

Q18 - I libri per bambini e ragazzi sono suddivisi per temi trattati (es. draghi, dinosauri, principesse...)?

- Sì, sono suddivisi esclusivamente per temi trattati
- Sì, sono suddivisi anche per temi trattati
- No
- Solo in parte

IF (8) Q18 = [1, 2] (Ja, razvrščeno je izključno po vsebini)

Q19 - Indicate i temi utilizzati per raggruppare i libri per temi trattati.

IF (9) Q18 = [4] (Delno)

Q25\ _ 2 - Indicate come sono suddivisi i libri per temi trattati.

Q20 - I libri per bambini e ragazzi vengono identificati anche con pittogrammi e/o colori?

- Sì, li utilizziamo per individuare i temi trattati nei libri e i generi letterari
- Sì, li utilizziamo per individuare i temi trattati nei libri
- Sì, li utilizziamo per individuare i generi letterari
- No, non utilizziamo pittogrammi e/o colori
- In parte utilizziamo pittogrammi e/o colori

IF (10) Q20 = [1] (Ja, uporabljamo jih za označitev vsebine in žanra)

Q21 - Quali pittogrammi e/o colori utilizzate per individuare i diversi generi letterari?

IF (10) Q20 = [1] (Ja, uporabljamo jih za označitev vsebine in žanra)

Q22 - Quali pittogrammi e/o colori utilizzate per individuare i diversi temi trattati nei libri?

IF (11) Q20 = [2] (Ja, uporabljamo jih za označitev vsebine)

Q23 - Quali pittogrammi e/o colori utilizzate per individuare i diversi temi trattati nei libri?

IF (12) Q20 = [3] (Ja, uporabljamo jih za označitev žanra)

Q24 - Quali pittogrammi e/o colori utilizzate per individuare i diversi generi letterari?

IF (13) Q20 = [5] (Delno uporabljamo oznake)

Q25 - Indicate il modo nel quale utilizzate pittogrammi e/o colori.

Q26 - Utilizzate altri simboli particolari (es. simbolo per indicare libri in stampatello maiuscolo, simbolo per dislessici...)?

Sì

No

IF (14) Q26 = [1] (Ja)

Q27 - Quali simboli utilizzate?

BLOCK (3) Q28 - Domande riguardanti i libri di divulgazione scientifica

Q29 - Per la disposizione di libri per bambini e ragazzi di divulgazione scientifica utilizzate la Classificazione Decimale Dewey?

Sì

No

Solo in parte

IF (16) Q29 = [1] (Ja)

Q30 - Quali classi della Classificazione Decimale Dewey utilizzate?

IF (17) Q29 = [2] (Ne)

Q31 - Come sono disposti i libri di divulgazione scientifica nella sezione ragazzi?

IF (18) Q29 = [3] (Delno)

Q32 - Indicate come utilizzate la CDD.

Q33 - Per venire incontro all'utenza nella ricerca del materiale di divulgazione scientifica utilizzate anche voci esplicative (es. animali, storia, geografia...)?

- Sì
 No
 Solo in parte

IF (19) Q33 = [3] (Solo in parte)

Q34 - Quali voci utilizzate?

IF (20) Q33 = [1] (Sì)

Q35 - Quali voci utilizzate?

BLOCK (4)

Q36 - La vostra sezione è provvista anche di periodici per bambini e ragazzi?

- Sì
 No

IF (22) Q36 = [1] (Ja)

Q37 - Di quanti periodici disponete? _____

IF (22) Q36 = [1] (Ja)

Q38 - I periodici sono disposti a parte?

- Sì
 No

Q39 - La vostra sezione è provvista anche di materiale non librario?

- Sì
 No

IF (23) Q39 = [1] (Ja)

Q40 - Di quali materiali non librari disponete? Domanda a scelta multipla.

- giocattoli
- documenti cartografici
- documenti musicali a stampa
- documenti grafico-iconici
- documenti audiovisivi
- altro:

BLOCK (5)

Q41 - Con quale frequenza gli utenti si rivolgono al/alla bibliotecario/a per un aiuto nella ricerca e nella scelta di libri?

	Molto frequentemente	Frequentemen te	Né frequentemente, né raramente	Raramente	Molto raramente
Libri di letteratura	☐	☐	☐	☐	☐
Libri di divulgazione scientifica	☐	☐	☐	☐	☐
Periodici	☐	☐	☐	☐	☐
Materiale non librario	☐	☐	☐	☐	☐

Q42 - Secondo voi la disposizione attuale del materiale bibliotecario soddisfa le esigenze dei giovani utenti?

	Assolutamente sì	Solitamente sì	Né sì, né no	Solitamente no	Assolutament e no
Collocazione dei libri di letteratura	☐	☐	☐	☐	☐
Collocazione dei libri di divulgazione scientifica	☐	☐	☐	☐	☐

Collocazione dei periodici	☐	☐	☐	☐	☐
Collocazione del materiale non librario	☐	☐	☐	☐	☐

Q43 - Pensate che sarebbe opportuno modificare e/o aggiornare il sistema di collocazione del materiale nella sezione ragazzi?

- Sì
- No
- Non saprei

IF (25) Q43 = [1] (Ja)

Q44 - Vi siete fatti un'idea precisa su come sarebbe auspicabile modificare la sistemazione del materiale bibliotecario nella sezione ragazzi? Vi prego di illustrarla.

Q45 - Vorreste riportare qualche peculiarità della vostra sezione ragazzi (es. particolari raccolte tematiche legate alle specificità locali)?

BLOCK (6)

XSPOL - Sesso:

- M
- F

XSTAR3b51 - Fascia di età:

- < 35 anni
- 36 - 45 anni
- 46 - 55 anni
- > 56 anni